

41522

T.C.

ANKARA UNIVERSITESI

SOSYAL BILIMLER ENSTITUSU

EGITIM YONETIMI VE PLANLAMA ANABILIM DALI

ILKOGRETİM OKULLARINDA

EGITICI CALISIMLARIN DEGERLENDIRILMESI

(Ankara İli Örneği)

YUKSEK LISANS TEZİ

41522

Gulsun SAHAN

Danışman: Prof.Dr. Haydar TAYMAZ

Ankara

Mayıs-1995

Bu araştırma Ankara Universitesi Araştırma Fonu
tarafından desteklenmiştir.

Proje Kodu: 94.40.00.02

ÖNSÖZ

Eğitsel kol faaliyetleri öğrenciyi bir üst öğrenimden çok, hayata hazırlayan çalışmalardır. 18 yıldır süren öğretmenlik görevimde bu çalışmaların gereği gibi uygulanmadığını görerek bu araştırma ile eğitici çalışmalar uygulamasına katkı sağlamayı amaçladım.

Bu araştırmanın her basamağında emeğini esirgemeyen değerli hocam Prof.Dr. Haydar Taymaz'a, katkılarından dolayı Araştırma Görevlisi Şener Büyüköztürk'e, anketlerin yanıtlanmasına katkı sağlayan, Ankara İli Milli Eğitim Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Mehmet Pınardağ ve tüm ilköğretim müfettişlerine, Ankara İli Merkez İlçelerinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlere, manevi destekleri ile yanımda olan, bana çalışma ortamı yaratan sevgili annem Esmahan Şahan'a ve biricik oğlum Onur Yılmaz'a içten teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs, 1995

Gülsün Şahan

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA</u>
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLolar LİSTESİ	v
ÖZET	vi
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
A. Problem	4
B. Araştırmanın Amacı	6
C. Araştırmanın Önemi	7
D. Tanımlar	8
E. İlgili Araştırmalar	9
BÖLÜM II	
TARİHSEL GELİŞİMİ	11
A. Eğitici Çalışmaların Tarihsel Gelişim	11
B. Yasal Düzenlemeler	13
C. Eğitici Çalışmaların Amaçları, İlkeleri ve Kol Türleri	18
1. Amaçlar	18
2. İlkeler	19
3. Eğitici Kollar	20
BÖLÜM III	
ARASTIRMANIN YÖNTEMİ	22
A. Araştırmanın Modeli	22
B. Araştırmanın Evreni ve Örneklem	22
1. Müfettiş Grubu	22
2. Yönetici Grubu	24
3. Branş Öğretmenleri Grubu	24
4. Sınıf Öğretmenleri Grubu	24

C. Bilgi Toplama Aracı	24
1. Anketlerin Geliştirilmesi	24
2. Anketlerin Uygulanması	25
D. Verilerin Çözümlemesi	25

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR	27
A. Araştırmaya Katılan Grupların Nitelikleri	27
1. Müfettişler	28
a. Cinsiyet	29
b. Mesleki Kıdem	29
c. Mezun Olduğu Okul	29
d. Müfettişlik Kıdemi	29
2. Yöneticiler	30
a. Cinsiyet	30
b. Mesleki Kıdem	30
c. Mezun Olduğu Okul	30
d. Bulunduğu Okulda Kaç Yıldır Görevli	31
e. Yöneticilikteki Kıdem	31
3. Branş Öğretmenleri	32
a. Cinsiyet	32
b. Mesleki Kıdem	32
c. Mezun Olduğu Okul	32
d. Bulunduğu Okulda Kaç Yıldır Görevli	32
e. Branşı	32
f. Eğitici Kol Görevi	34
4. Sınıf Öğretmenleri	34
a. Cinsiyet	34

b. Mesleki Kıdem	34
c. Mezun Olduğu Okul	34
d. Bulunduğu Okulda Kaç Yıldır Görevli	36
e. Bransı	36
f. Eğitici Kol Görevi	36
B. Eğitici Çalışmaların Amaçlarına İlişkin Bulgular	37
C. Eğitici Çalışmalar Uygulamasına İlişkin Bulgular	54
D. Eğitici Çalışmalar Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular	64
E. Eğitici Çalışmalarla İlgili Görüş ve Önerilere İlişkin Bulgular	76
F. Tüm Deneklerin Eğitici Çalışmalarla İlgili Görüş ve Önerileri	83
BÖLÜM V	
ÖZET, SONUÇLAR VE ÖNERİLER	85
A. Özet	85
B. Sonuçlar	86
1. Amaçlara İlişkin Sonuçlar	86
2. Uygulamalara İlişkin Sonuçlar	87
3. Uygulamada Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Sonuçlar	87
4. Görüş ve Önerilere İlişkin Sonuçlar	88
C. Öneriler	88
KAYNAKÇA	91
SUMMARY	95
EKLER	

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>TABLO</u>	<u>SAYFA</u>
1. Evren ve Örneklem Dağılımı, Verilen ve Alınan Anket Sayıları	23
2. Anket Uygulanan Deneklerin Sayıları ve Yüzdeleri ...	27
3. Deneklere İlişkin Bilgiler	28
4. Müfettişlere Ait kişisel Bilgiler	30
5. Yöneticilere Ait Kişisel Bilgiler	31
6. Brans Öğretmenlerine Ait Kişisel Bilgiler	33
7. Sınıf Öğretmenlerine Ait Kişisel Bilgiler	35
8. Eğitici Çalışmaların Amaçlarına Yönelik Müfettiş, Yönetici Brans Öğretmeni ve Sınıf Öğretmeni Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	38
9. Amaçlara İlişkin Genel Değerlendirme Sonuçları	52
10. Eğitici Çalışmalar Uygulamasına Yönelik Müfettiş, Yönetici, Brans Öğretmeni ve Sınıf Öğretmeni Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	55
11. Uygulamalara İlişkin Genel Değerlendirme Sonuçları	62
12. Eğitici Çalışmalar Uygulamasında Sorunlara Yönelik Müfettiş, Yönetici, Brans Öğretmeni ve Sınıf Öğretmeni Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	65
13. Sorunlara İlişkin Genel Değerlendirme Sonuçları	75
14. Eğitici Çalışmalarla İlgili Görüş ve Önerilere İlişkin Müfettiş, Yönetici, Brans Öğretmeni ve Sınıf Öğretmeni Görüşlerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	78
15. Görüş ve Önerilere İlişkin Genel Değerlendirme Sonuçları	82

ÖZET

İlköğretim okullarında eğitici çalışmalar dersler dışında uygulanması zorunlu faaliyetlerdir. Öğrencileri bir üst kademedeki çok geleceğe hazırlayan bu çalışmalar 1987 yılında ayrılan ders saatinin programdan kaldırılması ile uygulanamaz hale gelmiştir.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında yapılan eğitici çalışmaların genel bir değerlendirmesini yapmak, karşılaşılan sorunları ve ilgililerin bu konudaki görüşlerini ortaya koymaktır.

Araştırma evrenini Ankara İli'nde görev yapan ilköğretim müfettişleri, Ankara İli Merkez İlçelerinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan, yönetici, branş ve sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. 101 ilköğretim müfettişi, her ilçeden en az 2, en çok 3 ilköğretim okulunda görev yapan 72 yönetici, 221 branş öğretmeni ve 261 sınıf öğretmeni örneklem alınmış olup, toplam 655 deneginin görüşü değerlendirilmiştir.

Veriler anketler yoluyla elde edilmiş, hazırlanan anketlerde kişisel bilgiler, amaçlar, uygulamalar, karşılaşılan sorunlar, görüş ve önerilere ilişkin 48 soru sorulmuş, besli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Toplanan verilerin frekans, yüzde, ağırlıklı ortalama, standart sapma, f değeri alınarak çözümlenmiş, deneklerin

görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığı Scheffe's testi ile 0.05 düzeyinde incelenmiştir.

İlköğretim okullarında yapılan eğitici çalışmaların amacına birinci kademedede orta, ikinci kademedede az derecede ulaşıldığı, uygulamaların orta derecede gerçekleştiği, yer, zaman, araç-gereç, ilgili kaynak bulamama sorunları bulunduğu, öğretmenlerin bu konuda yeterli olmadığı, eğitici çalışmalara yöneticilerin gerekli desteği vermediği, müfettişlerin konu ile ilgili denetim ve rehberlik görevlerini az derecede gerçekleştirdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında kısaca şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Eğitici çalışmaların amacı ve yararı konusunda ilgililer bilgilendirilmelidir.
2. Öğrenciler eğitsel kollarına yetenekleri doğrultusunda teşvik edilmeli, aktif görev almaları sağlanmalıdır.
3. Eğitsel kol etkinlikleri çevreye duyurulmalıdır.
4. Bu çalışmalar için yer, zaman, para, araç-gereç ve ilgili yayın bulma sorunları çözümlenmelidir.
5. Eğitici çalışmalar için yönetici ve müfettişler gerekli desteği sağlamalıdır.

Bu araştırma ile ilköğretim okullarında uygulanmakta olan eğitici çalışmaların önemi, amacı, yararları konusunda ilgililerin dikkati çekilerek bu uygulamaların amaca ulaşmasına katkı sağlanabilecektir.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Her türlü iletişimin hızla arttığı günümüzde günlük hayata giren yenilikler, bireylerde uyum gücünü de beraberinde getirmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesi yanında eğitim kurumları bu hızın gerisinde kalmakta, öğrencinin günlük hayata uyumu gittikçe zorlaşmaktadır.

Eğitim sistemleri yeni bilgiler ve hüneler yaratarak, toplumun hızla değişen koşullara uymasını kolaylaştırırken, bireyleri toplumdaki rollerine de hazırlayarak toplumun sürmesini sağlarlar. Eğitimin görevi sosyal, politik ve ekonomiktir. Eğitim, bireyleri sosyalleştirmeli, bilinçli, vatandaş, iyi üretici ve tüketici konumuna getirmelidir (Bursalıoğlu, 1991, s.68-69).

İlköğretimin genel amacı "Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olması için gerekli temel bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmak, onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek, her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır" (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 1992, md.5).

İlkokul gerçek bir topluluktur ve okulda topluluk hayatı yaşanır. Okulda bireylerin topluluk içinde rol ve ödev alması, gerçek bir toplum hayatı geçirmesi sağlanmalıdır. Okulda ders içi ve ders dışı uygulamalarla öğrencilerin

yetenekleri geliştirilmeli, onlara hem bilgi hem de iyi davranışlar kazandırılmalıdır. Öğrencilere aynı zamanda demokratik bir uygulama içinde demokrasi bilinci verilmelidir (İlkokul Programı, 1968, s.28-29). Öğrencilerin demokrasi kavramını anlamalarını, demokratik davranış kazanmalarını sağlayacak en önemli çalışma, ders dışı eğitici kol çalışmalarıdır. Öğrenciler bu çalışmalarla seçmeyi, secilmeyi, birlikte iş yapabilmeyi sorumluluk almayı ve paylaşmayı öğrenir (Öğretmen Dünyası 1986, s.3-4).

Eğitici kol çalışmalarının önemi bilinmekle birlikte 1962 yılından sonra ders programlarına yansımış, 1971 yılından sonra konuyla ilgili ilkeler benimsenip, yasal düzenlemeler getirilmiştir. Bugün uygulanmakta olan Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği 1983 yılında yürürlüğe girmiş, 1985 yılında 17., 59., 62. maddeleri değiştirilmiştir.

Eğitici kol çalışmaları yapılması zorunlu faaliyetlerdendir. Bu çalışmalar öğretmen gözetimi ve rehberliğinde "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği"ne göre yürütülür. Salonu bulunmayan okullarda büyük sınıflardan biri eğitim ve öğretimi aksatmadan bu çalışmalar için kullanılabilir, okul salonu sosyal ve eğitici çalışmalar yönünden çok amaçlı olarak kullanılmalıdır (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 1992). Eğitici çalışmalar; okullarda eğitici kollar adıyla bilinir, ders dışında eğitimin amaçları doğrultusunda öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve kişiliğini geliştirmek amacıyla, öğretmen gözetiminde yapılan

planlı bir etkinliktir ve Milli Eğitim'in genel amaçlarına ulaşmada bir araç olarak kullanılmalıdır (Binbaşoğlu, 1986, s.28). Eğitici çalışmalar, öğrencilerin uygarlaşmasına, iyi insan olmasına, yurttaş olma bilinci kazanmasına katkıda bulunur, onlara topluluk halinde yaşama alışkanlığı kazandırır. Toplumsal yaşamın kuralları vardır. Eğitici çalışmalarla öğrenciler bu kuralları algılar, örgütlü yaşamın önemini kavrar, sorumlulukları ve hakları olduğunu yaşayarak öğrenir. İş bölümü yapma, paylaşma ve görev alma alışkanlığı kazanır. Seçmeyi ve seçilmeyi, seçtiklerini denetlemeyi, desteklemeyi ve değiştirmeyi kavrar (Önder, 1994, s.25).

Eğitici çalışmalar dersler dışında öğrencilerin ilgi ve ihtiyacı doğrultusunda, eğitim hedeflerine uygun, gönüllü olarak katıldıkları, rehber öğretmen tarafından yürütülen planlı ve programlı çalışmalardır (Öğretmen Dünyası, 1986, s.3-4). Öğrenciler bu çalışmalarla aldıkları görevlerin sorumluluğunu duyma, eleştiriyi olgunlukla karşılama, topluluk önünde rahat konuşma alışkanlığı kazanırlar (Bedik, 1991, s.340). Öğrenciler ayrıca mesleki kişiliklerin gelişimine yardımcı olacak bilgi ve alışkanlıklarını da bu çalışmalarla edinirler. Gelişme çağında kazanılan bu ilk deneyimler çocukları olumlu yönde etkiler. Ders dışı çalışmalar çocuğun düşünmesine, karar vermesine, bir işi yapmasına ve sonuca ulaştırmasına olanak sağlar. Bu çalışmaların derslere bağlı olma zorunluluğu yoktur, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye olanak sağlar ve eğitimle varılmak istenen yönde bir çalışma ortamı hazırlar. Eğitici öneme

sahip bu çalışmalarla Milli Eğitim'in genel amaçlarına da ulaşılmış olur (Binbaşoğlu, 1986, s.28-27).

Günümüzdeki eğitim anlayışında öğrencinin çok yönlü, bir bütün olarak gelişmesini, uyumunu kapsar. Eğitim sürecinin temel fonksiyonu kişinin tüm yeteneklerini en uygun şekilde geliştirmektir (Büyükkaragöz, 1985, s.1).

A. Problem

Çağdaş eğitim, kişilik geliştirmeyi ilke edinmiştir. Kişilik eğitimi, öğretimin bireyselleştirilmesini gerektirir. Öğretimin bireyselleşmesi okulda öğretimden çok öğrenimin ağırlık kazanmasını gerektirir ve öğrenci başrolde bulunmalıdır (Özgen, 1993, s.14). Öğrenci odaklı eğitim, bireyi uzlaşmacı, birliktelikçi, katılımcı, özette demokrat yapar. Oysa ülkemizde öğrenci değil daha çok bilgi ve öğretmen odaklı eğitim-öğretim yapılmaktadır (Büyükkaragöz, 1990, s.91).

Okullarda eğitim programları kadar önemli yer tutan eğitsel kol çalışmaları, okullarımızda yeterince uygulanamamaktadır. Oysa bu çalışmalar öğrencilerin gelecek hayata hazırlanmalarında dersler kadar önemlidir (Güleryüz, 1988, s.31). İlköğretimde bazı temel sorunlardan birisi de öğrencilerin hayata hazırlanmalarından çok üst öğrenim kurumlarına girmelerinin ön planda tutulmasıdır (Akyüz, 1989, s.391). Eğitim sistemimiz daha çok yarışma esasına dayalı hale gelmiştir. Öğrenciler, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenim kurumlarına yönelecekleri yerde, her kademedeki

karşularına çıkan sınavlarda başarılı olma yarışı içine itilmişlerdir (Büyükkaragöz,1990,s.38).

Okullarımız da bu yarışın dışında kalmamakta, eğitici çalışmalar uygulamaları gözardı edilmekte, bu çalışmalardan beklenen sonuçlar gerçekleşmemektedir. Beklenen sonuçların gerçekleşmeme nedenleri şöyle özetlenebilir; sınıf mevcutlarının kalabalık olması, eğitim yaşantımızda yer etmiş anti-demokratik anlayış ve davranışlar, eğitim programların ağırlığı, sınavların araçtan çok amaç haline gelmiş olması, bazı öğretmenlerin bu çalışmaya ilgi duymaması ve bu çalışmaların gereğine inanmaması, öğretmenlerin bu konuda özendirilmemesi ya da bu etkinliklerin amacı, önemi konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları gibi nedenlerdir (Tan, 1969,s.163-Taş, 1986,s.5).

Ayrıca bu çalışmaları yürütecek öğretmenlerin konu ile ilgili alanda yetistirilmemiş olmaları, uygulamalarda aksaklıklara neden olmakta, birçok öğretmenin gerekli bilgi ve deneyiminin bulunmayışı, bu çalışmalar için yeterli yer, araç, gereç ve parasal kaynakların sağlanamayışı, bu çalışmaların amaca ulaşmasını engellemektedir (Tezcan, 1988, s.132). Bugün okullarımızda öğrenciye rehberliğin ve danışmanlığın yapılabileceği, eğitsey faaliyetlerin yönlendirileceği rehberlik ve ders dışı çalışmalar için ayrılan zaman 1987-1988 öğretim yılından itibaren kaldırılmış olmasına rağmen, öğrencilerin rehberlik ve yönelme ihtiyacı ortadan kalkmamıştır (Büyükkaragöz, 1990, s.125).

Yönetmeliklerle kurulan eğitici kollar bir çok sorun nedeniyle etkili bir şekilde çalışmamakta, her öğrencinin bir eğitsel kolda görev alması kalabalık sınıflarda mümkün olmamaktadır (Binbaşoğlu, 1977, s.21-23). Ayrıca bu çalışmalar öğrencilerin demokrasi eğitimi almalarını sağlayan çalışmalardır ve en önemli eğitim hedeflerinden toplumun geleceği bakımından oldukça önemli olan vatandaşlık eğitimi, bu çalışmalarla gerçekleşecektir (Demirtaş, 1988, s.18).

Öğrencilerin hayata hazırlanmasında yaşamsal bir öneme sahip olan eğitsel kol çalışmaları, okullarımızda çeşitli nedenlerden dolayı uygulanamaz olmuştur. Bu uygulamanın eksikliği Milli Eğitim'in amaçlarına ulaşmasını da engelleyecektir. Bu çalışmaların üzerine yeniden önemle eğilmek, uygulamaların amaca ulaşmasını sağlamak gerekmektedir.

B. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı ilköğretim okullarında yapılan eğitici çalışmaların genel bir değerlendirmesini yapmak, karşılaşılan sorunları belirleyerek eğitici çalışmaların amaca uygun yapılmasına, geliştirilmesine katkıda bulunmaktır. Araştırmada bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Eğitici çalışmalar yönetmeliğinde belirtilen amaçlara ulaşmaktadırmı?

2. Eğitici çalışmalar, amaçlar doğrultusunda uygulanmaktadır?

3. Uygulamalarda karşılaşılan sorunlar nelerdir?

4. Eğitici çalışmalarla ilgili müfettiş, yönetici ve öğretmenlerin görüş ve önerileri nelerdir?

C. Araştırmanın Önemi

Eğitsel çalışmalar, toplumda kişilerarası ilişkileri düzenleyen, görev ve sorumlulukları belirleyip, demokratik bir kişilik oluşturan, yaşamsal öneme sahip uygulamadır (Demirbaş, 1983, s.38). Bu çalışmalar çocuklar için ilgi çekici, kişiliklerini geliştirici biçimde düzenlemekle birlikte dikkatli yürütüldüğünde çocukların sosyal gruplar içinde rol almasına, insanlararası ilişkileri geliştirmesine yardımcı olabilecektir (Kısakürek, 1979, s.57-58). Eğitsel kollar öğrencilerin kişilik ve sosyal gelişimini sağlar. Okul öğrencilere sadece belirli bilgileri öğretmek değil, onları geleceği hazırlayan bir kurumdur ve eğitici çalışmalarla kazanılan deneyimler öğrencilerin gerçek yaşamda yararlanacakları bilgi ve deneyimlerdir (Başar, 1981, s.25). Bu çalışmaların amaca uygun yapılamayışın ne gibi sorunlara neden olacağı açıkça görülmektedir. Eğitimcilerin zaman zaman konunun önemine dikkat çekmiş olmalarına karşın konuyla ilgili çok az araştırmaya rastlanmıştır. İlköğretim okullarında uygulanan eğitici çalışmalar ilk kez bu çalışma ile değerlendirilmiş ve sonuçlar ortaya konulmuştur. Bu araştırma sonuçları ile ilgililerin konuya dikkatinin

cekileceği, çalışmaların amaçlar doğrultusunda yapılması için önlemler alınacağı, yöneticilerin sorunların czmne yardımcı olacakları beklenmektedir.

D. Tanımlar

Eğitim: Bireylerin davranışında, kendi yaşantılarını yoluyla ve kasıtlı olarak yapılan, istendik değişimi oluşturma sürecidir (Ertürk, 1973, s.12).

Üretim: Bireylerin ğrenmesi için kararlaştırılmış, tüm davranışların klavuzlanarak gerçekleştirilme sürecidir (Fidan, 1986, s.184).

İlköğretim Okulu: Tek yönetim altında toplanmış 5 yıllık ilkokul ve 3 yıllık orta okulu kapsayan ve 8 yıllık eğitim kurumudur.

Eğitici Kol: Okullarda yürütülen, ders saatleri dışında yapılması zorunlu, rehber ğretmen gözetiminde yürütülen ortak ilgi ve isteği bulunan öğrencilerin katıldığı eğitsel kuruluştur.

İlköğretim Müfettişi: Kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belirtilen yetkiye dayanarak, ilköğretim okullarında rehberlik ve teftis hizmetlerini yürüten görevlidir.

İlköğretim Okulu Yöneticisi: Gndzli, pansiyonlu, yatılı ilköğretim kurumları yöneticidir.

Brans Öğretmeni: Bir yada bir grup dersin öğretmenliğini yapan, genel olarak ilköğretim kurumları ikinci kademede görev alan öğretmendir.

Sınıf Öğretmeni: Sınıf öğretmenliği alanında çalışan, genel olarak ilköğretim kurumları I.kademede görev alan öğretmendir.

Rehber Öğretmen: Rehberlik uzmanlığı alanında okullarda görev alan öğretmendir.

E. İlgili Araştırmalar

Savas Büyükkaragöz tarafından 1985 yılında yapılan "Konya ilinde Temel Eğitim II Kademe, Bağımsız Ortaokul ve Ortaöğretim Kurumlarında Sınıf öğretmenleri ile Ders Dışı Eğitici Çalışmaların Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezinde, öğretmenlerin çoğunluğu eğitici çalışmaların yararına, dersler kadar önemli olduğuna inandığı, kendilerini bu konuda kısmen yeterli gördüğü, eğitici çalışmaların başarısını engelleyen nedenlerin arasında zamanın yetersiz olduğu, bu çalışmaların amacının öğretmenler tarafından iyi bir şekilde algılanmadığı, bu çalışmalar için uygun yer bulunmadığı, ödenen ücretin yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır (Büyükkaragöz, 1985).

Haluk Yavuzer yaptığı bir araştırmada başarılı çocukların %68'inin sınıf içi etkinliklerde, %88'inin sınıf dışı etkinliklerde aktif ve lider olduğunu ortaya koymuştur (Yavuzer, 1987).

Seyda Odabaşı tarafından 1988 yılında yapılan "Eğitsel Etkinliklerin İlkokul 1.sınıf Öğrencilerinde İlkokuma-Yazma Becerilerine Etkisi" konulu yüksek lisans tezinde; planlı ders dışı eğitsel etkinliklere katılan grubun yazma düzeyi ortalaması, bu etkinliklere katılmayan grubun yazma düzeyi ortalamasından yüksek bulunmuştur (Odabaşı, 1988).

Ömer Aslantas tarafından 1989 yılında yapılan "İlkokullarda Eğitsel Kol Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar" konulu yüksek lisans tezinde; Eğitici çalışmaların amacına ulaşmasına, hangi etkinlikleri içerdiğine, öğretim süreçlerine ilişkin olarak karşılaşılan sorunlara, boş zaman değerlendirilmesine katkısına, öğretmen rehberliğine ilişkin sorunlara, yıllık çalışmaların değerlendirilmesine, nasıl verimli hale getirileceği sorusuna yanıt aranmıştır (Aslantas, 1989).

Mustafa Büyükışık tarafından 1989 yılında yapılan "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Etkinlikleri Gerçekleştirme Dereceleri" konulu yüksek lisans tezinde; müfettiş, yönetici ve öğretmenler müfettişlerin eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda çok az yardımcı olduklarını belirtmişlerdir (Büyükışık, 1989).

BÖLÜM II

TARİHSEL GELİŞİM

A. Eğitici Çalışmaların Tarihsel Gelişimi

Türk Eğitim Tarihinde 1900'lı yıllara kadar yapılmış eğitim programlarında eğitici çalışmalar konusuna rastlanmamış, 1908 yılından sonra Milli Eğitim Teşkilatı günün şartlarına ve ihtiyaçlarına uygun şekilde yeniden düzenlenmiştir.

1913 yılında çıkarılan Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkat (İlköğretim Kanunu)'da ilkokulların öğrenim süresi 6 yıl olarak belirlenmiş, programlar pedagojik görüşler doğrultusunda hazırlanmış, iş ve müzik dersleri konulmuş, ayrıca eğitsel kolların önemine dikkat çekilmiştir (Ekemen ve Yıldırım, 1962, s.29). Aynı yıl hazırlanan program 1924 yılına kadar uygulamada kalmış, burada eğitici çalışmalara yer verilmemiş, 1921 yılında toplanan Maarif Kongresi'nde çocukların hayat içinde başarılı olmalarını sağlayacak, kişiliklerini kazandıracak, karakterlerini geliştirecek bir eğitim verilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Cicioğlu, 1982, s.92). 1921 yılında toplanan Maarif Kongresi'nde Eğitim Sistemi ve İlkokul Programı'nın yeniden düzenlenmesi üzerinde durulmuş, 26 Aralık 1925 ve 8 Ocak 1926 tarihleri arasında toplanan 3. Heyet-i İlmiye'de okulların sosyal hayatı aydınlatan bir merkez konumuna getirilmesi için yeniliklere gerek duyulduğu belirtilmiş, okullarda kooperatif, kütüphane

ve çocuk kulüpleri kurulması tasarlanmıştır (Özalp-Ataünal, 1977, s.41-42). 1930 yılında hazırlanan Köy Mektepleri Müfredat Programı'na göre haftada iki saat okutulacak olan Yurt Bilgisi dersinde İktisad-ı ve İctima-ı Teskilatlar, Köy kooperatifleri, Yeşilay, Hilal-i Ahmer, Himaye-i Etfal gibi toplu yaşama ile ilgili faaliyetlere yer verilmesi öngörülmüştür (Kültür Bakanlığı, 1938).

1939 yılında toplanan I. Milli Eğitim Şurası'nda "Okulların çocuklara demokrasinin gerektirdiği temel kişilik özelliklerini kazandıran kurum olarak görülmesi ve birer demokrasi yuvası haline getirilmesi...", III. Milli Eğitim Şurası'nda, "Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri için öğleden sonra okullarda Eğitim Kolları çalışmalarının yapılması...", IV. Milli Eğitim Şurası'nda eğitici çalışmalar ve uygulamalarına ilişkin açıklamalar, 1948 programında eğitim faaliyetlerinde demokratik esaslara yer verilmesi, okul içi ve okul dışı faaliyetlerde bu sorumluluğun yerine getirilmesi, V. Milli Eğitim Şurası'nda ve aynı yıl hazırlanan İlkokul Yönetmeliği'nde sosyal faaliyetlerde öğrencilerin gerekli alışkanlık ve sorumlulukları kazanabilmeleri için etkin olarak katılmaları, 1959 yılında yapılan düzenlemelerle de bazı öğrenci teşkilatlarının kurulması zorunluluğu getirilmiştir (Özalp ve Ataünal, 1977, s.280).

1964 yılına kadar yapılan programlarda açıkça yer verilmediği halde, eğitici kollar kurulmuş, sayısı düşük olmak-

la birlikte halen yürürlükte olan eğitici çalışmalara amaç ve içerik bakımından benzediği görülmüştür. Konu ile ilgili yasal metin ilk kez 1964 yılında hazırlanıp yürürlüğe girmiştir.

B. Yasal Düzenlemeler

Eğitici çalışmalarla ilgili 1964 yılından 1985 yılına kadar yapılan yasal düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir.

7 Aralık 1964 tarih ve 1333 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği'nde Eğitici Çalışmalar ve Disiplin İşleri, 83. maddede şöyle özetlenmiştir:

"Okul yönetici ve öğretmenleri, dersler içinde ve okulun genel hayatı içinde öğrencilerin kişisel gelişimine olanak hazırlamak, toplumsal eğitimlerini, vatandaşlık ödev ve sorumluluklarını besleyip güçlendirmek, toplumsal hayatın gerektirdiği iş bölümü ve birlikteliğe alıştırmak, boş zamanlarını iyi değerlendirebilmelerini öğretmek için tedbir almakla yükümlüdürler. Okul ihtiyaçlarına göre belirlenen öğrenci kollarından gerekli görülenler kurulur."

Ayrıca kolların kuruluşu, çalışması, denetimi, öğrenci katılımı, para ve hesap işleri, dosyaların tutulması, kol çalışmalarının dersleri aksatmayacak şekilde yapılması ile ilgili açıklamalar yer almıştır.

1968 yılında yayınlanan İlkokul Programı'nda normal öğretim yapan okullar için haftada 60 dakikalık eğitici

çalışmalar süresinin çarşamba günleri öğleden sonra yapılması belirtilmiş, çift öğretim yapan okullarda uzun günlerde eğitsel çalışmalar için zaman ayrılırken, kısa günlerde böyle bir süre ayrılmamıştır.

27 Kasım 1972 tarih ve 1722 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan İlkokul Yönetmeliği'nde eğitsel çalışmaların, öğretmen gözetiminde tüm öğrencilerin katılımı zorunlu faaliyetler olduğu, bu çalışmalar için ayrılan zamanlarda bayram ve tiyatro hazırlığı, özel günlerin anılması, eğitici film, konferans, konser gibi etkinliklerin izlenmesi, bahçe işleri, oyun ve spor çalışmaları, fabrika ve kurum ziyaretleri, ders araç ve gereci hazırlama-onarma işleri, bireysel ilgilere yönelik okuma, gezi gibi etkinliklere yer verilebileceği belirtilmiş, bu çalışmaları tüm sınıfların birarada ya da ayrı ayrı yapabileceği, tüm sınıfların birlikte çalıştığı zamanlarda ise haftanın başka gün ve saatine aktarılabilmesi açıklaması getirilmiştir. Okul ve sınıflarda belirtilen sosyal kollarından çevre özellik ve ihtiyacına yönelik olarak uygun görülenlerin kurulabileceği belirtilip, 18 kol adı sayılmış, sosyal çalışmalarda öğrenci ihtiyaç ve seviyelerinin gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda, Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri açıklanmış, bu açıklamalardan 5. maddede "Milli Eğitim hizmetlerinin vatandaşların istek ve kabiliyetleri ile toplumun ihtiyaçlarına göre düzenleneceği,

11. maddede güçlü, istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olması gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış, davranış ve sorumluluk duygusunun manevi değerlere saygısının her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılacağı belirtilmiştir (Teknisik-Karabıyık, IX. Baskı, s.21). Bu ilkeler eğitici çalışmaların amaçları ile doğrudan ilgilidir.

15 Temmuz 1974 tarih ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisi'nde, ortaokulların amaç ve görevleri, programın genel nitelikleri açıklanmış, ortaokul programlarının tüm öğrencilere temel nitelikte genel kültür kazandıran ortak dersler, öğrencilerin ihtiyacı ve çevre özelliğine cevap veren seçmeli derslerle öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin belirlenip geliştirilmesine, kişiliklerinin oluşturulmasına yardımcı olacak rehberlik faaliyetleri ile eğitsel çalışmalarını kapsadığı belirtilmiş, rehberlik ve eğitsel çalışmaların bakanlıkça hazırlanan esaslara göre yürütüleceği, sınıf öğretmenlerine rehberlik için haftada 2 ders saati, eğitsel kol yürütücüsü öğretmene haftada 1 ders saati zaman ayrılacağı, bu saatlerin öğretmenlerin zorunlu ders saati içinde sayılacağı açıklaması getirilmiştir. Ayrıca ortaokul haftalık ders dağıtım çizelgesinde, rehberlik ve eğitsel çalışmalar için 6., 7., 8. sınıflarda haftada 3'er saat süre ayrılmıştır.

7 Nisan 1975 tarih ve 1834 sayılı Tebliğler Dergisi'nde Temel Eğitim birinci kademe'de eğitsemal çalışmalar için ilk 5 sınıfa haftada 2 saat süre ayrıldığı belirtilmiş, eğitsemal çalışmalar süresinde öğretmenlerin, öğrencilerin başından ayrılmayacakları belirtilmiştir.

2 Ağustos 1976 tarih ve 1894 sayılı Tebliğler Dergisi'nde "İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği" yayınlanmış, eğitici çalışmaların okul içinde ve dışında tüm olanaklardan yararlanılarak eğitici kollar tarafından yürütüleceği belirtilerek 31 eğitici kol önerilmiştir. Bu yönetmelik 6 Haziran 1983 tarih ve 2140 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanan "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği" ile yürürlükten kaldırılmıştır. Halen yürürlükte olan yönetmeliğin 17. 59. ve 62. maddeleri, 7 Ekim 1985 tarih ve 2197 sayılı Tebliğler dergisi'nde yayınlanan "Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği" ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 17. Öğretmenler kurulu ders yılı başında yapılacak toplantıda okul türü, seviyesi, olanak ve şartlarına göre çevre ihtiyaçları dikkate alınarak belirtilen veya bakanlıkca uygun görülen kollardan gerekli görülenlerin kurulmasına karar verir.

Madde 59. Okulların seviyesine göre belirtilen veya bakanlıkca uygun görülen konularda gün ve haftalar düzenlenir.

Madde 62. Barışın desteklenmesi, uluslararası ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla kurulmuş bulunan çeşitli uluslararası kuruluşlar ve amaçlarını tanıtmak üzere "Birleşmiş Milletler Günü, Nato Günü, Avrupa Günü, Dünya Çocuk Günü, Dünya Kooperatifçilik günü" düzenlenir.

Okullarda kurulan bütün kollar bu yönetmelik kapsamına girmekle birlikte Spor Kolu (Tebliğler Dergisi, 1981, sayı:2099), Kooperatifçilik Kolu (Tebliğler Dergisi, 1983, sayı:2149), Sivil Savunma Kolu (Tebliğler Dergisi, 1989, sayı:2291) özel yönetmeliği olan, kendi yönetmeliği çerçevesinde çalışan kollardır. Bu kollardan Kooperatifçilik Kolu yönetmeliğinde gelir ve gider farkından ayrılan %25'lik pay Sosyal ve Kültürel Hizmetler fonunda biriktirilir. Bu para okulun araç ve gereçlerinin sağlanmasında, eğitici kol ve sağlık hizmetleri giderlerinin karşılanmasında, yoksul öğrencilere yardımda ve kültürel yarışmaların giderlerini karşılamada kullanılır açıklaması yer almaktadır (Tebliğler Dergisi, 1983, sayı:2149).

Eğitici çalışmalar için ders programlarında belirtilen süre 1987-1988 öğretim yılında kaldırılmış bu çalışmaların dersler dışında yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

İlköğretim Okulları Klavuzunda, okullarda bulunan danışman rehberlerin görevleri arasında eğitici faaliyetleri yöneten öğretmenlere program hazırlama ve uygulamasında yardım etme, öğrencilerin eğitici kol çalışmalarına istekli ve etkili bir şekilde katılmaları sağlama görevi de sayılmıştır.

C.Egıtıcı Çalışmaların Amaçları İlkeleri ve Kol Türleri

İlköğretim Okullarında Egıtıcı Çalışmaların amaçları, ilkeleri ve Egıtıcı Kollar 8 Haziran 1983 tarih ve 2140 sayılı Tebliğler Dergisi'nde aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

1. Amaçlar

Egıtıcı Çalışmaların amacı;

"Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin; Atatürk İnkılap ve İlkelerine, Anayasasının başlangıcında ifadesi bulunan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, Türk olmanın gururunu duyan, vatan ve milletini seven, ahlaki ve insani değerlere sahip, demokrasi ilkelerini benimsemiş, yapıcı, yaratıcı, hür ve ilmi düşünce ve sorumluluk duygusuna sahip kişiler olarak yetişmesine, milli ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılabilmelerine yardımcı olabilmek için, öğrencilere;

- a. Kendilerini anlayabilme, yeteneklerini geliştirebilme ve toplum yararına kullanabilme,
- b. Planlı çalışabilme alışkanlığı kazanabilme,
- c. Ferdi girişimde bulunup bunu başarı ile sürdürme,
- d. Yeni durum ve ortamlara uyum sağlayabilme,
- e. Kendilerine ve başkalarına güvenebilme,
- f. Başkalarını dikkat ve istekle dinleyebilme,
- g. Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme,

h. Farklı görüŖ, anlayıŖ ve çalışmalarını hoşgörü ile karşılayabilme,

ı. Sosyal ilişkilerde anlayıŖlı, saygılı, ölçülü olabilme,

i. Grupca verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme ve gruba karşı sorumluluk duyabilme,

j. Ferdi olarak veya gruplar halinde çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme, bunları çözücü nitelikteki projeler geliŖtirebilme ve yürütebilme, davranıŖlarını kazanmalarına katkıda bulunmaktadır.

2. İlkeler

Eğitici çalışmalarının ilkeleri;

"1. Öğrencilerin okul hayatına mümkün olduğu kadar geniş ölçüde katılmaları ve kendi kendilerini yönetmeye çalışmalarını esastır.

2. Eğitici kol çalışmalarınının planlama ve yürütülmesinde öğrencilerin özellikleri, ilgi, yetenek ve ihtiyaçları ile çevrenin imkan ve şartları gözönünde tutulur.

3. Eğitici kol etkinliklerinde grup çalışmalarına olduğu kadar ferdi faaliyetlere de yer verilir.

4. Eğitici çalışmaların planlanıp düzenlenmesi ve yürütülmesi için belli bir süre ayrılır. Bu süre öğrencilerin boş zamanlarını da kapsayacak ve değerlendirecek şekilde düzenlenir.

5. Haftalık ders programında eğitici kol çalışmalarına ayrılan süre bütün öğrenciler için aynı saate rastlatılır.

6. Eğitici kol çalışmalarının planlanması rehber öğretmenlerin gözetim ve denetiminde kol üyesi öğrenciler tarafından yapılır."

3. Eğitici Kollar

Eğitici Kol çeşitleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

"Öğretmenler kurulu dersyılı başında yapacağı toplantıda, okulun türüne, seviyesine imkan ve şartlarına göre çevre ihtiyaçlarını da dikkate alarak aşağıdaki eğitici kollardan gerekli görülenlerin kurulmasına karar verilir.

- Yayın Kolu
- Kültür ve Edebiyat Kolu
- Müzik Kolu
- Resim Kolu
- Folklor Kolu
- Müsamere ve Temsil Kolu
- Kutuphanecilik Kolu
- Yangın ve Diğer Tehlikeleri Önleme Kolu
- Gezi ve İnceleme Kolu
- Okul ve İş Yerleri İlişkileri Kolu
- Tutumlu Olma Kolu
- Haberleşme Kolu
- Okul Arac ve Gereçlerini Koruma Kolu
- Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu
- Çocuk Esirgeme Kolu
- Yeşilay Kolu
- Kızılay Kolu
- Köycülük Kolu
- Sağlık ve Temizlik Kolu
- Toplum Kurallarına Uyuma ve Görgü Kolu
- Spor Kolu (Oyun Yuvası)
- Havacılık Kolu
- Eski Eserleri Koruma ve Tanıtma Kolu
- Fen ve Teknoloji Kolu
- El Sanatları Kolu
- Fotoğrafçılık Kolu
- Büro Makinaları Bakım ve Tamir Kolu
- Koleksiyonculuk Kolu
- Bahçe İşleri Kolu
- Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu
- Hayvanları Koruma Kolu
- Turizm ve Tanıtma Kolu
- Trafik Kolu

- Hava Gözlem Kolu
- Beslenme Kolu
- Milli Eğitim Bakanlığı Vakfı Kolu
- Satranc Kolu
- Okulu Güzelleştirme Kolu
- Kooperatifçilik Kolu
- Su Ürünleri Kolu
- Pulculuk Kolu
- Çevre Özelliğine Göre Benzeri Kollar".

BÖLÜM III

ARASTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada denek gruplarına uygulanan anketlerin hazırlanması, verilerin toplanması, işlenmesi ve yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntemler ele alınmıştır.

A. Araştırmanın Modeli

Araştırma ilköğretim okullarında yapılan eğitici çalışmaların nasıl yapıldığını, ilgililerin görüşlerine göre karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini saptamayı amaçladığından, tarama modeli uygulanmıştır.

B. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırma Ankara ili örneği olarak sınırlandırılmıştır. Ankara ilinde görev yapan ilköğretim müfettişleri, Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan yöneticiler, brans ve sınıf öğretmenleri araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Dört denek grubun araştırma kapsamına alınması ile eğitici çalışmaların değerlendirilmesinde bütünlük sağlanması amaçlanmıştır. Evren ve örneklem dağılımı tablo 1'de gösterilmiştir.

1. Müfettiş Grubu

Ankara ilinde 1993-1994 öğretim yılında görev yapan 125 ilköğretim müfettişlerinin tamamı örneklem kapsamına alınmıştır.

Ankara	İlköğretim Okulları		İlköğretim Mufettisleri		Yöneticiler		Brans Öğretmenleri		Sınıf Öğretmenleri		Toplam	
	Toplam Okul Sayısı	Örnek-leme alınan okul sayısı	Verilen anket sayısı	Alınan anket sayısı	Verilen anket sayısı	Alınan anket sayısı	Verilen anket sayısı	Alınan anket sayısı	Verilen anket sayısı	Alınan anket sayısı	Verilen anket sayısı	Alınan anket sayısı
Merkez İlçeleri												
İtındağ	20	3			13	10	20	15	77	70	135	95
ankaya	14	2			9	7	68	58	22	17	99	82
eciören	23	3			16	15	54	47	45	38	115	100
amak	15	2			13	13	45	32	27	21	85	66
enimahalle	23	3			16	14	48	32	60	55	124	101
timesgut- ölbaşı- incan	22	3			16	13	40	37	60	60	116	110
oplam	117	16	125	101	83	72	275	221	291	261	774	655
önüs üzdesi		%13.67		%80.80		%86.74		%80.36		%89.69		%84.62

2. Yönetici Grubu

Ankara ili merkez ilçelerinde 1993-1994 öğretim yılında 117 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Her ilçeden okul sayısına göre en az 2, en çok 3 okul olmak üzere 16 ilköğretim okulu ve bu okullarda görevli olan yöneticilerin tamamı örneklem kapsamındadır.

3. Brans Öğretmenleri Grubu

Örnekleme alınan 16 İlköğretim Okulunda görev yapan tüm brans öğretmenleri örneklem kapsamındadır.

4. Sınıf Öğretmenleri Grubu

Örnekleme alınan 16 İlköğretim Okulunda görev yapan tüm sınıf öğretmenleri örneklem kapsamına alınmış olup, eğitici kollarda görev almayan Anasınıfı öğretmenleri örneklem kapsamı dışındadır.

C. Bilgi Toplama Aracı

Bilgi toplama amacıyla kullanılan anket tüm denekler için ortak hazırlanmış olup, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümdeki ilk üç soru tüm deneklere ortak, dördüncü soru yönetici ve öğretmenlere, beş ve altıncı soru öğretmenlere, yedinci soru yöneticilere, sekizinci soru müfettişlere ve diğer bölümler'deki soruların tamamı tüm gruplara yöneltilmiştir.

1. Anketlerin Gelistirilmesi

Araştırmanın kuramsal temelini hazırlamak, anketlerde yer alacak sorunları belirlemek amacıyla alanla ilgili

yayınlar taramıs, bu amaçla Yükseköğretim Kurumu Dökümantasyon Merkezi, Milli Kütüphane, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, ^{Eğitim Fakültesi,} Dokuz Eylül Üniversitesi kütüphanelerinde yayın taraması yapılmıştır. Toplam 48 soruluk anket tasarlanıp uzman görüşüne başvurulmuş, ön uygulamadan geçirilmiştir.

2. Anketlerin Uygulanması

Hazırlanan anketlerin uygulanabilmesi için Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü aracılığı ile Ankara Valiliği ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli onay alınmıştır. İlköğretim Müfettişlerine uygulanacak anketler teftiş kurulu başkan yardımcısı tarafından grup başkanlarına elden verilmiş, yönetici ve öğretmen anketleri okullara elden götürülüp, yöneticiler yardımı ile uygulanıp geri alınmıştır.

D. Verilerin Çözömlenmesi

Araştırmada kullanılan veriler ilgili yayın tarama ve anket yoluyla toplanmış olup verilerin toplanması, bilgisayara kaydedilmesi, yorumlanması araştırmacı tarafından, istatistiksel işlemler bilgisayar paket programında bilgi işlem uzmanı tarafından yapılmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında alana ilişkin yayınlar incelenip konu ile ilgili varolan durum, ortaya konulmuştur. İkinci aşamada ise anketler incelenip gruplara ayrılmış, verilerin dökümü yapılarak bilgisayara kaydedilmiştir.

Tüm grupların kişisel nitelikleri ile ilgili bilgilerin yüzde ve frekansı alınmıştır. Ağırlıklı ortalamalar 1. Hiç (1.00-1.79), 2. Az (1.80-2.59), 3. Orta (2.60-3.39), 4.Çok (3.40-4.19), 5. Pekçok (4.20-5.00) olarak kabul edilmiştir. Ankette eğitsel kol çalışmaları ile ilgili olan 40 soruya deneklerin verdikleri yanıtların frekans, yüzde dağılımı, ağırlıklı ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmıştır. Verilen yanıtlar bakımından grupların görüşleri arasında istatistiksel bir fark olup olmadığı Scheffe's testi ile incelenmiştir. Anlamlı fark bulunan yanıtlarda anlamlılık derecesi $P < 0.05$ düzeyinde incelenmiş, sonuçlar tablolarda gösterilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya katılan deneklerin nitelikleri ile eğitici çalışmalara ilişkin bulgular sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular ve yorumlar tüm deneklerin anketlere verdikleri yanıtların istatistiksel işlemleri sonucu ve ilgili yayın taramasında elde edilen bilgiler yardımıyla düzenlenmiştir.

A. Araştırmaya Katılan Deneklerin Nitelikleri

Araştırma evreni Ankara ilinde görev yapan ilköğretim müfettişleri ile Ankara ili merkez ilçelerinde görev yapan yönetici, branş ve sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırma evreninden alınan grupların örneklem dağılımı tablo 2'de gösterilmiştir.

TABLO 2. ANKET UYGULANAN DENEKLERİN SAYILARI VE YÜZDELERİ

GRUPLAR	f	%
A. MÜFETTİŞLER	101	15.41
B. YÖNETİCİLER	72	10.99
C. ÖĞRETMENLER		
1. Branş Öğretmenleri	221	33.75
2. Sınıf Öğretmenleri	261	39.85
TOPLAM	655	100.00

Arastirmaya katılan tüm deneklere ilişkin bilgiler Tablo 3'te islenmiştir.

Cinsiyet: Tüm denekler 348 kadın, 307 erkekten oluşmakta olup kadınlar çoğunluktadır.

Mesleki Kıdem: 1-4 yıl arası 75, 5-9 yıl arası 101, 10-14 yıl arası 117, 15-19 yıl arası 141, 20 yıl ve üzeri 221 kişi bulunmaktadır. 20 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahip grup çoğunluktadır.

Mezun Olduğu Okul: Öğretmen Okulu çıkışlı 15, Eğitim Önlisans Programı çıkışlı 158, Eğitim Yüksek Okulu 202, Eğitim Fakültesi 178, başka okul çıkışlı 102 kişi bulunmaktadır. Eğitim Yüksek Okulu çıkışlılar çoğunluktadır.

TABLO 3. DENEKLERE İLİŞKİN BİLGİLER

CİNSİYET	Kadın f 348 % 53.13	Erkek f 307 % 46.87				TOPLAM 655
MESLEKİ KIDEM	1-4 yıl f 75 % 11.45	5-9 yıl f 101 % 15.42	10-14 yıl f 117 % 17.86	15-19 yıl f 141 % 21.53	20 yıl ve Uz. f 221 % 33.74	655
MEZUN OLDUĞU OKUL	Öğret. Okulu f 15 % 2.29	Eğt.Önl. programı f 158 % 24.12	Eğt.Yük. Okulu f 202 % 30.84	Eğitim Fakül. f 178 % 27.18	Başka f 102 % 15.57	655

1. Müfettişler

Anket uygulanan müfettişlere ait bilgiler Tablo 4'te görülmektedir.

a) Cinsiyet: Deneklerin 7'si kadın, 94'ü erkektir. Erkekler çoğunluktadır. İlköğretim müfettişleri içinde kadınların sayısı artmakla birlikte halen çok düşük sayıdadır. Kadın öğretmenlerin çok olmasına karşın kadın müfettişlerin sayısı oldukça düşüktür.

b) Mesleki Kıdem: 1-4 yıl, 5-9 yıl arası kıdemde müfettiş bulunmamaktadır. 10-14 yıl arası 5, 15-19 yıl arası 9, 20 yıl ve üzeri 87 kişi bulunmakta olup, 20 yıl ve üzeri kıdemi bulunanlar çoğunluktadır. Ankara ilinde görev yapan müfettişlerin yaş ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir.

c) Mezun Olduğu Okul: Eğitim Ön Lisans Programı 1, Eğitim Yüksek Okulu 7, Eğitim Fakültesi 57, başka okul çıkışlı 36 kişi bulunmaktadır. Eğitim Fakültesi çıkışlılar çoğunluktadır.

d) Müfettişlikteki Kıdem: Anket sorularını yanıtlayan müfettişlerin, 1-4 yıl arası 7, 5-9 yıl arası 23, 10-14 yıl arası 16, 15-19 yıl arası 19, 20 yıl ve üzerin de kıdemi bulunanlar 37 kişidir. 20 yıl ve üzeri kıdemi bulunanlar çoğunluktadır. Ankara ilinde görev yapan müfettişlerin yaş ve kıdem ortalamasının yüksek olduğu söylenebilmektedir.

TABLE 4. MÜFETTİŞLERE AIT KİŞİSEL BİLGİLER

CİNSİYET	Kadın f 7 % 6.93	Erkek 94 93.07				
MESLEKİ KIDEM	1-4 yıl f 0 % 0.00	5-9 yıl 0 0.00	10-14 yıl 5 4.95	15-19 yıl 9 8.91	20 yıl ve üz. 87 86.14	
MEZUN OLDUĞU OKUL	Öğret. Okulu f 0 % 0.00	Eğt.Önl. programı 1 0.99	Eğt.Yük. Okulu 7 6.93	Eğitim Fakül. 57 56.44	Başka 36 35.64	
MÜFETTİŞLİK KIDEMİ	1-4 yıl f 7 % 6.93	5-9 yıl 23 22.27	10-14 yıl 16 15.84	15-19 yıl 18 17.82	20 yıl ve üz. 37 36.63	

2. Yöneticiler:

Yöneticilere ait bilgiler Tablo 5'te görülmektedir.

a) Cinsiyet: Yöneticilerin 23'ü kadın, 49'u erkektir. Bu grubun çoğunluğu erkektir. İlköğretim okullarında kadın öğretmenler çoğunlukta olmasına karşın, yöneticilikte azınlıktadır.

b) Mesleki Kıdem: 1-4 yıl arası 3, 5-9 yıl 12, 10-14 yıl arası 16, 15-19 yıl arası 15, 20 yıl ve üzeri mesleki kıdemde 26 kişi bulunmaktadır. Bu grubun çoğunluğunun, 20 yıl ve üzeri mesleki kıdemdedir.

c) Mezun Olduğu Okul: Öğretmen Okulu 4, Eğitim Önlisans Programı 20, Eğitim Yüksek Okulu 16, Eğitim Fakültesi 18, başka okul mezunu 14 kişi bulunmaktadır. Bu grupta Eğitim Önlisans Programı çıkışlılar çoğunlukta.

d) Bulunduğu Okulda Kıdemi: 1-4 yıl arası 23, 5-9 yıl arası 33, 10-14 yıl arası 10, 15-19 yıl arası 2, 20 yıl ve üzerinde 4 kişi aynı okulda görev yapmaktadır. Çoğunluğu 5-9 yıl arası sürede aynı okulda görevlidir.

e) Yöneticilikteki Kıdemi: 1-4 yıl arası 37, 5-9 yıl arası 12, 10-14 yıl arası 8, 15-19 yıl arası 5, 20 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan 9 kişi bulunmaktadır. Bu grubun çoğunluğu 1-4 yıl arası yöneticilik kademine sahiptir.

Burada yöneticilerin mesleki kıdemlerinin yüksek, yöneticilik kıdemlerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

TABLO 5. YÖNETİCİLERE AIT KİŞİSEL BİLGİLER

Değişken		a	b	c	d	e	n
CİNSİYET	f %	Kadın 23 31.94	Erkek 49 68.06				72
MESLEKİ KIDEM	f %	1-4 yıl 3 4.17	5-9 yıl 12 16.07	10-14 yıl 16 22.22	15-19 yıl 15 20.83	20 yıl ve üz. 26 36.11	72
MEZUN OLDUĞU OKUL	f %	Öğret. Okulu 4 5.56	Eğt.Önl. programı 20 27.78	Eğt.Yük. Okulu 16 22.22	Eğitim Fakül. 18 25.00	Baska 14 19.44	72
BULUNDU. OKULDA KAC YIL. GÖREVLİ	f %	1-4 yıl 23 31.94	5-9 yıl 33 45.83	10-14 yıl 10 13.89	15-19 yıl 2 2.78	20 yıl ve üz. 4 5.56	72
YÖNETİ. KIDEMİ	f %	1-4 yıl 37 52.78	5-9 yıl 12 16.69	10-14 yıl 8 11.11	15-19 yıl 5 6.94	20 yıl ve üz. 9 12.50	72

3. Brans Öğretmenleri

Brans öğretmenlerine ilişkin bilgiler Tablo 6'ya işlenmiştir.

a) Cinsiyet: Bu grupta 156 kadın 65 erkek bulunmaktadır. Bu grubun çoğunluğu kadındır.

b) Mesleki Kıdem: 1-4 yıl arası 57, 5-9 yıl arası 48, 10-14 yıl arası 47, 15-19 yıl arası 46, 20 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahip 23 kişi bulunmaktadır. 1-4 yıl arası kıdeme sahip olanlar çoğunluktadır. Brans öğretmenlerinin diğer gruplardan daha genç olduğu söylenebilir.

c) Mezun Olduğu Okul: Öğretmen okulu çıkışlı bulunmamakta, Eğitim Önlisans 11, Eğitim Yüksek Okulu 67, Eğitim Fakültesi 95, diğer okul çıkışlılar 48 kişidir. Eğitim Fakültesi çıkışlılar çoğunluktadır.

d) Bulunduğu Okulda Kıdemi: 1-4 yıl arası 164, 5-9 yıl arası 45, 10-14 yıl arası 8, 15-19 yıl arası 4 kişi bulunmakta, 20 yıl ve üzerinde aynı okulda görevli bulunmamaktadır. 1-4 yıl arası görevli olanlar çoğunluktadır.

e) Bransı: Edebiyat-Türkçe öğretmeni 28, Sosyal Bilgiler öğretmeni 35, Fen Bilgisi-Matematik öğretmeni 68, Yabancı dil öğretmeni 22, Güzel Sanatlar 61, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni 7 kişidir. Çoğunluğu Fen Bilgisi-Matematik öğretmenleri oluşturmaktadır.

TABLE 6. BRANS ÖĞRETMENLERİNE AIT KİŞİSEL BİLGİLER

Değişken		a	b	c	d	e	f	g	n
CİNSİYET	f %	Kadın 156 70.59	Erkek 65 29.41						121
MESLEKİ KIDEM	f %	1-4 yıl 57 25.79	5-9 yıl 48 21.72	10-14 yıl 47 21.27	15-19 yıl 46 20.81	20 yıl ve üz. 23 10.41			121
MEZUN OLDUĞU OKUL	f %	Öğret. Okulu 0 0.00	Eğt.Önl. programı 11 4.98	Eğt.Yük. Okulu 67 30.32	Eğitim Fakül. 95 42.99	Diğer 48 21.72			121
BULUNDU. OKULDA KAÇ YIL. GÖREVLİ	f %	1-4 yıl 164 74.21	5-9 yıl 45 20.36	10-14 yıl 8 3.62	15-19 yıl 4 1.81	20 yıl ve üz. 0 0.00			121
BRANSI	f %	Edebiy. Türkçe 28 12.66	Sosyal Bilgiler 35 15.84	Fen Matematik 68 30.77	Yabancı Dil 22 9.95	Güzel Sanatl. 61 27.60	Din Kült. 7 3.17		121
EĞİTİCİ KOL GÖREVI	f %	Sağlık Temizl. 21 9.50	Kül.Ed. Yay.Kolu 32 14.48	Müsamere Temsil K. 16 7.24	Kızılay Kolu 18 8.14	Spor Kolu 17 7.69	Gezi İnceleme 18 8.14	Baska 99 44.80	121

f) Eğitici Kol Görevi: Buldukları okullarda eğitici kollarda görev alan öğretmenlerden, Sağlık ve Temizlik kolunda 21, Kültür-Edebiyat ve Yayın kolunda 32, Müsamere ve Temsil kolunda 16, Kızılay kolunda 18, Spor kolunda 17, Gezi-İnceleme kolunda 18, diğer kollarda 99 kişi bulunmaktadır. Çoğunluk hangi kolda görevli olduğunu belirtmemiştir. Belirlenmiş kol görevleri arasında Kültür-Edebiyat ve Yayın kolunda görevli olanlar ilk sıradadır.

4. Sınıf Öğretmenleri

Sınıf öğretmenlerine ilişkin bilgiler Tablo 7'de görülmektedir.

a) Cinsiyet: Bu grupta 162 kadın, 99 erkek öğretmen bulunmaktadır. Çoğunluğu kadınlar oluşturmaktadır.

b) Mesleki Kıdem: 1-4 yıl arası 1'5, 5-9 yıl arası 41, 10-14 yıl arası 49, 15-19 yıl arası 71, 20 yıl ve üzeri kıdemde 85 kişi bulunmakta olup çoğunluğu 20 yıl ve üzeri kıdemi olanlar oluşturmaktadır. Bu sonuca göre sınıf öğretmenlerinin kıdemi branş öğretmenlerinden daha fazladır.

c) Mezun Olduğu Okul: Öğretmen Okulu 11, Önlisans Programı 125, Eğitim Yüksek Okulu 112, Eğitim Fakültesi 8, diğer okullardan 4 kişi mezun olmuştur. Bu grubun çoğunluğunu Eğitim Ön lisans programı mezunları oluşturmaktadır. Öğretmen okulu çıkıslı öğretmenler Açık Öğretim Fakültesi 2 yıllık Eğitim Önlisans Programını bitirerek 2 yıllık Eğitim Yüksek Okulu mezunları seviyesine gelmişlerdir.

TABLO 7. SINIF ÖĞRETMENLERİNE AİT KİŞİSEL BİLGİLER

Değişken		a	b	c	d	e	f	g	n
CİNSİYET	f %	Kadın 162 62.07	Erkek 99 37.73						261
MESLEKİ KIDEM	f %	1-4 yıl 15 5.75	5-9 yıl 41 15.71	10-14 yıl 49 18.77	15-19 yıl 71 27.20	20 yıl ve üz. 85 32.57			261
MEZUN OLDUĞU OKUL	f %	Öğret. Okulu 11 4.21	Eğt.Önl. programı 125 48.28	Eğt.Yük. Okulu 112 42.91	Eğitim Fakül. 8 3.07	Diğer 4 1.53			261
BULUNDU. OKULDA KAÇ YIL. GÖREVLİ	f %	1-4 yıl 171 65.42	5-9 yıl 53 20.31	10-14 yıl 24 9.20	15-19 yıl 8 3.07	20 yıl ve üz. 5 1.92			261
EĞİTİCİ KOL GÖREVI	f %	Sağlık Temizl. 32 12.26	Kul.Ed. Yay.Kolu 34 13.03	Müşamere Temsil K. 17 6.51	Kızılay Kolu 29 11.11	Spor Kolu 12 4.60	Gezi İnceleme 22 8.43	Başka 115 44.06	261

d) Bulunduğu Okuldaki kıdemi: 1-4 yıl arası 171, 5-9 yıl arası 53, 10-14 yıl arası 24, 15-19 yıl arası 8, 20 yıl ve üzerinde 5 öğretmen bulunmaktadır. Çoğunluğu 1-4 yıl arası aynı okulda görevli olanlar oluşturmaktadır.

e) Eğitici Kol Görevi: Sınıf öğretmenlerinin eğitsel kol etkinliklerinde aldıkları görevler şöyledir: Sağlık ve Temizlik kolunda 32, Kültür, Edebiyat ve Yayın kolunda 34, Müsamere ve Temsil kolunda 17, Kızılay kolunda 29, Spor kolunda 12, Gezi ve İnceleme kolunda 22, diğer kollarda 115 öğretmen görevlidir. Çoğunluğu oluşturan grubun eğitici kol görevi belirtilmemiştir. Bu nedenle ilk sırayı kültür, edebiyat ve yayın kolunda görevli öğretmenler almaktadır.

B. Egitici Çalışmaların Amaçlarına İlişkin Bulgular

Bu kısımda eğitici çalışmaların amaçlarına ulaşma derecesini belirlemeye yönelik 16 soruya ilişkin bulgular yer almaktadır. İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde belirtilen amaçlara ne derece ulaşıldığına ilişkin deneklerin görüşleri anket formundaki soru sırasına göre sunulmuştur ve bulgular tablo 8'de verilmiştir. Tabloda denek sayısı, sorulara verdikleri yanıtların ağırlıklı ortalamaları, standart sapma, serbestlik derecesi ve F testi sonuçları işlenmiştir. Tablolara müfettişler, MÜ, Yöneticiler YÖ, Branş Öğretmenleri BÖ ve Sınıf Öğretmenleri SÖ şeklinde yazılmıştır.

1. Kendilerini anlayabilme davranışı kazanma derecesi

Eğitici kolların bu amacının gerçekleşme derecesine ilişkin olarak, deneklerin soruya verdikleri yanıtların ağırlıklı ortalamasına göre müfettişler ($x=2.95$), yöneticiler ($x=2.77$), sınıf öğretmenleri ($x=2.98$) eğitici çalışmalarla öğrencilerin kendilerini anlayabilme davranışını orta derecede, branş öğretmenleri ($x=2.40$) ise az derecede kazanabildiğini belirtmişlerdir.

Varyans analizi sonucunda branş öğretmenlerinin görüşleri ile müfettiş ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Yönetici görüşleri diğer deneklerden farklı değildir.

İlköğretim okulları birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri ile ikinci kademedeki görev yapan branş

TABLO 8. EĞİTİCİ ÇALIŞMALARIN AMAÇLARINA YÖNELİK MÜFETTİS- YÖNETİCİ-
BRANS ÖĞRETMENİ VE SINIF ÖĞRETMENİ GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN VARYANS
ANALİZİ SONUÇLARI

Eğitici Çalışmalarla Öğrencilerin;		N	X	SS	F	ACIKLAMALAR
1. Kendilerini anlayabilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.95	0.77	14.79	BÖ-MÜ SÖ-BÖ
	YÖ	72	2.77	0.91		
	B.Ö	221	2.49	0.81		
	S.Ö	261	2.98	0.88		
2. Yeteneklerini geliştirebilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.89	0.79	7.78	BÖ-SÖ
	YÖ	72	2.86	0.85		
	B.Ö	221	2.67	0.89		
	S.Ö	261	3.05	0.87		
3. Planlı çalışma davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.86	0.77	10.98	BÖ-SÖ BÖ-MÜ
	YÖ	72	2.87	0.86		
	B.Ö	221	2.53	0.93		
	S.Ö	261	2.99	0.89		
4. Ferdi girişimde bulunabilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.92	0.83	3.29	BÖ-SÖ
	YÖ	72	2.99	1.02		
	B.Ö	221	2.84	0.93		
	S.Ö	261	3.10	0.95		
5. Yeni durumlara uyum sağlama davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.95	0.71	8.84	BÖ-SÖ
	YÖ	72	2.87	0.83		
	B.Ö	221	2.73	0.86		
	S.Ö	261	3.13	0.89		
6. Kendine güvenebilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	3.11	0.81	9.91	BÖ-SÖ
	YÖ	72	3.04	0.89		
	B.Ö	221	2.87	0.92		
	S.Ö	261	3.32	0.95		
7. Başkalarına güvenebilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.97	0.83	8.64	BÖ-SÖ
	YÖ	72	3.01	0.84		
	B.Ö	221	2.73	0.86		
	S.Ö	261	3.12	0.87		

Sd:3.649 P<0.005

TABLO 8 DEVAMI

Eğitici Çalışmalarla Öğrencilerin;		N	X	SS	F	AÇIKLAMALAR
8. Boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	3.00	0.89	11.42	SÖ-BÖ BÖ-MÜ
	YÖ	72	2.76	1.06		
	B.Ö	221	2.56	0.98		
	S.Ö	261	3.04	0.91		
9. Başkalarını dikkat ve istekle dinleyebilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.97	0.84	10.25	MÜ-BÖ YÖ-BÖ SÖ-BÖ
	YÖ	72	2.94	0.86		
	B.Ö	221	2.56	0.96		
	S.Ö	261	2.99	0.91		
10. Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.95	0.85	9.03	MÜ-BÖ SÖ-BÖ
	YÖ	72	2.89	0.89		
	B.Ö	221	2.61	0.95		
	S.Ö	261	3.03	0.92		
11. Farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme davranışı	MÜ	101	3.05	0.85	9.69	MÜ-BÖ SÖ-BÖ
	YÖ	72	2.85	0.94		
	B.Ö	221	2.63	0.93		
	S.Ö	261	3.05	0.90		
12. Sosyal ilişkilerde anlayışlı saygılı ve ölçülü olabilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	3.12	0.75	9.02	MÜ-BÖ SÖ-BÖ
	YÖ	72	3.10	0.93		
	B.Ö	221	2.79	0.94		
	S.Ö	261	3.20	0.87		
13. Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışma alışkanlığı kazanma derecesi	MÜ	101	3.10	0.83	8.70	BÖ-SÖ
	YÖ	72	3.15	0.82		
	B.Ö	221	2.92	0.93		
	S.Ö	261	3.34	0.91		
14. Gruba karşı sorumluluk duyabilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	3.13	0.77	6.73	BÖ-SÖ
	YÖ	72	3.13	0.86		
	B.Ö	221	2.85	0.95		
	S.Ö	261	3.21	0.88		
15. Çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	3.06	0.80	7.35	MÜ-BÖ SÖ-BÖ
	YÖ	72	2.92	0.86		
	B.Ö	221	2.68	0.93		
	S.Ö	261	3.05	0.97		
16. Çevre sorunlarını çözümlü nitelik projeler geliştirebilme davranışı kazanma derecesi	MÜ	101	2.87	0.89	7.18	SÖ.-BÖ
	YÖ	72	2.66	0.91		
	B.Ö	221	2.37	0.98		
	S.Ö	261	2.68	1.02		

Sd:3,651 P<0.005

öğretmenlerinin görüşlerinin farklı oluş nedeni, ilköğretim okullarının iki kademesi arasında farklı uygulamaları olmasıdır. Öğrencilerin birinci kademede bu davranışı orta derecede, ikinci kademede ise daha az derecede de kazandıkları kanısına varılmıştır.

2. Yeteneklerini geliştirebilme davranışı kazanma derecesi

Bu soruya verilen yanıtların ortalamalarına göre, müfettişler ($x=2.89$), yöneticiler ($x=2.86$), brans öğretmenleri ($x=2.67$) ve sınıf öğretmenleri ($x=3.05$) öğrencilerin bu çalışmalarla yeteneklerini geliştirme davranışını orta derecede kazandıklarını belirtmişlerdir.

Analiz sonucunda brans öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Müfettiş ve Yönetici görüşleri farklı değildir.

Bu sonuca göre ilköğretim okullarında öğrenciler eğitici çalışmalarla yeteneklerini orta derecede geliştirebilmektedir. Bu amacın orta derecede kazanılması beklenen amacın tam gerçekleşmediği sonucunu ortaya koymaktadır.

3. Planlı çalışma davranışı kazanma derecesi

Bu amacın gerçekleşmesi konusunda müfettişler ($x=2.86$), yöneticiler ($x=2.87$), sınıf öğretmenleri ($x=2.99$) orta derecede, brans öğretmenleri ($x=2.53$) az derecede yanıt vermişlerdir.

Analiz sonucunda brans öğretmenleri görüşleri ile müfettişler ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Yönetici görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir.

Planlı çalışma alışkanlığı ilköğretim okulları birinci kademedeki (ilkokulda) kazanılmaya başlayan, ikinci kademedeki arttırılması ve geliştirilmesi beklenen bir davranıştır. Önce orta derecede kazanılan bir davranışın daha sonra az derecede kazanılıyor olması düşündürücüdür. Kazanılan bir davranışın gerilemesi değil daha da iyi bir düzeye gelmesi beklenir.

4. Ferdi girişimde bulunabilme davranışı kazanma derecesi

İlköğretim okullarında öğrencilerin ferdi girişimde bulunabilme davranışını kazanma derecelerine ilişkin yanıtların ortalamalarına göre; müfettişler ($x=2.92$), yöneticiler ($x=2.99$), brans öğretmenleri ($x=2.84$), sınıf öğretmenleri ($x=3.10$) orta derecede kazandıkları görüşündedirler.

Analiz sonucunda brans ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Müfettiş ve yöneticilerin görüşleri öğretmenlerin görüşlerinden farklı değildir. Buradan öğrencilerin bu çalışmalarda ferdi girişimde bulunabilme davranışını orta derecede kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ferdi girişimde bulunabilme davranışını kazanmaları önemlidir. Bu davranış kazandırılmaya çalışılmalıdır.

5. Yeni durumlara uyum sağlama davranışı kazanma derecesi

Eğitici çalışmalarla öğrencilerin yeni durumlara uyum sağlama davranışını kazanma derecesine ilişkin soruya verilen yanıtların ortalamalarına bakıldığında; müfettişler ($x=2.95$), yöneticiler ($x=2.87$), branş öğretmenlerinin ($x=2.73$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=3.13$) görüşlerine göre orta derecede kazandıkları görülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda branş öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu soruda da müfettiş ve yönetici görüşleri diğer iki denek grubundan farklı değildir.

Buradan ilköğretim okullarında öğrencilerin yeni durumlara uyum sağlama davranışını orta derecede kazandıkları görülmektedir. Verilen yanıtların ağırlıklı ortalamalarına göre branş öğretmenlerinin bir bölümü, bu davranışın az derecede kazanıldığını belirtmeleri ile ortalamanın diğer denek yanıtları ortalamalarından düşük bulunmasını etkilediği orta derecede kazanılan bu davranışın istenilen düzeyde gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır. Bu davranışı kazanan bir öğrenci her ortamda kendisini kanıtlayabilme, problem çözebilme, somut bilgiden soyut bilgiye transfer yapabilme becerisini de kazanmış olacaktır.

6. Kendine güvenebilme davranışı kazanma derecesi

Öğrencilerin bu çalışmalar sonucunda kendilerine güvenebilme davranışı kazanmaları konusunda, müfettişlerin

($x=3.17$), yöneticilerin ($x=3.04$), brans öğretmenlerinin ($x=2.87$), sınıf öğretmenlerinin ($x=3.32$) görüşlerinin ortalamalarına göre orta derecede gerçekleşmektedir.

Analiz sonucunda brans ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Müfettiş ve yöneticilerin görüşleri farklı değildir.

İlköğretim okulları birinci kademe bu davranış çok kazanılırken, ikinci kademe daha az kazanıldığı sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin başkalarına güvenebilme davranışı kazanmaları eğitici çalışmaların amaçlarından biridir. Bu davranışın istenilen düzeyde gerçekleşmediği buna karşın kendine güvenebilen bir öğrencinin her konuda başarılı olması beklenir.

7. Başkalarına güvenebilme davranışı kazanma derecesi

İlköğretim okullarında eğitici çalışmalar sonucunda; müfettişlerin ($x=2.97$), yöneticilerin ($x=3.01$), brans öğretmenlerinin ($x=2.73$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=3.12$) görüşlerine göre öğrenciler bu davranışı orta derecede kazanmaktadırlar.

Analiz sonucunda brans ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Müfettiş ve yönetici görüşleri ile öğretmenlerin görüşleri farklı değildir.

Buradan ilköğretim okulları birinci kademe çok dereceye yakın kazanılan bu davranışın ikinci kademe az

dereceye yakın biçimde gerçekleştiği sonucu çıkarılmıştır. Bir çocuğun büyüdükçe başkalarına güven duygusu kazanması beklenirken bu sonuca göre tersine gelişmekte olduğu kanısına varılmıştır.

Öğrencilerin önce kendine, daha sonra başkalarına güven duymaları beklenir. Eğitici çalışmaların amacına ulaşması ile bu davranış kazandırılabilir.

8. Bos zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme davranışı kazanma derecesi

Öğrenciler bos zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme davranışını müfettişlerin ($x=3.00$), yöneticiler ($x=2.76$) ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre orta derecede, brans öğretmenlerinin ($x=2.56$) görüşlerine göre de az derecede kazanmaktadır.

Analiz sonucunda brans öğretmenleri görüşleri ile müfettiş ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı, yönetici görüşleri ile diğer deneklerin görüşleri arasındaki fark anlamlı değildir.

Verilen yanıtların ağırlıklı ortalamalarına göre yönetici ve brans öğretmenleri aynı grupta oldukları görülmektedir.

Bu sonuçlara göre ilköğretim okulları birinci kademe bu amaç çok derecede, ikinci kademe ise az derecede gerçekleşmektedir.

Bos zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilen kişiler psikolojik doyum sağlar, arkadaş çevresini genişletir, sonuçta kendisini daha mutlu ve güçlü hisseder. Mutlu insanlar daha sefkatli, kendi görüşünden olmayana hoşgörülü olacaktır.

Eğitici çalışmalarla öğrenciler boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirmeyi de öğrenecektir.

9. Başkalarını dikkat ve istekle dinleyebilme davranışı kazanma derecesi

Bu çalışmalara katılan öğrencilerde başkalarını dikkat ve istekle dinleyebilme davranışını kazanmaları beklenir. Müfettişlerin ($x=2.97$), yöneticilerin ($x=2.94$), sınıf öğretmenlerinin ($x=2.99$) görüşlerine göre bu davranış orta derecede, branş öğretmenlerinin ($x=2,56$) görüşlerine göre az derecede kazandırılmaktadır.

Analiz sonucunda branş öğretmenlerinin görüşleri diğer deneklerden farklı bulunmuştur. Branş öğretmeni dışındaki deneklerin görüşleri arasında fark yoktur.

Amaçlara yönelik diğer sorularda olduğu gibi müfettiş, yönetici ve sınıf öğretmenleri görüş birliğinde iken branş öğretmenleri farklı düşünmektedir. Buradan ilköğretim okulları ikinci kademede bu amacın az birinci kademede ise orta derecede gerçekleşmekte olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Başkalarını dikkat ve istekle dinleme alışkanlığı kazanamayan bir öğrencinin her konuda başarısızlığa uğrayacağı düşünülmektedir. İlköğretim okulları birinci kademedeki orta derecede kazanılan bu davranışın ikinci kademe gelindiğinde azalıyor olması dikkat çekici bulunmuştur.

10. Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme davranışı kazanma derecesi

Öğrenciler kendi görüşünü başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme davranışını, müfettişlerin ($x=2.95$), yöneticilerin ($x=2.89$), brans öğretmenlerinin ($x=2.61$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=3.03$) görüşlerine göre orta derecede kazanmaktadırlar.

Analiz sonucunda brans öğretmenlerinin görüşleri ile müfettiş ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu soruda yöneticilerin görüşleri ile diğer deneklerin görüşleri arasında anlamlı fark bulunmamaktadır.

Brans öğretmenlerine ait ağırlıklı ortalama değeri diğer gruplardan düşüktür ve az derece sınırına çok yakındır. Bu grubun verdiği yanıtların frekanslarına bakıldığında (Ek tablo 1) bir kısım brans öğretmenlerinin bu davranışı az derecede gerçekleştirdiği görüşünde oldukları görülmektedir.

Bu sonuçlara göre ilköğretim okullarında bu amacın gerçekleşmediği kanısına varılmıştır.

Baskalarını dikkat ve istekle dinleme alışkanlığı kazanmamış bir öğrencinin kendi görüşlerini baskalarına etkili bir şekilde anlatması beklenemez. Eğitici çalışmalar için belirlenmiş amaçlar birbiri ile ilişkilidir. Bir amaç gerçekleşmeden diğeri gerçekleşemez. Bu davranışının kazanılabilmesi için ilgililer konuya gereken önemi vermelidir.

11. Farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme davranışı kazanma derecesi

Öğrencilerin, farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılayabilme davranışını, müfettişlerin ($x=3.05$), yöneticilerin ($x=2.85$), brans öğretmenlerinin ($x=2.63$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=3.05$) yanıtlarına göre orta derecede kazandıkları görülmektedir.

Analiz sonucunda brans öğretmenleri görüşleri ile müfettiş ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunurken yönetici görüşleri ile diğer deneklerin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

İlköğretim okullarında öğrencilerin farklı görüş, anlayış ve çalışmaları hoşgörü ile karşılama davranışını kazanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu amaçta 9. ve 10 nolu amaçlar gibi demokrasi eğitimi ile ilgilidir. Demokrasi eğitiminin önemi günümüzde kendisini açıkça hissettirmektedir. Eğitici çalışmaların amacına ulaşması ile Türk Milli Eğitimi'nin ilkelerinden "Demokrasi Eğitimi" ilkesine gerçekleşmiş olacaktır.

12. Sosyal ilişkilerde anlayışlı, saygılı, ölçülü olabilme davranışı kazanma derecesi

İlköğretim okullarında öğrenciler bu davranışı; müfettişlerin ($x=3.12$), yöneticilerin ($x=3.10$), sınıf öğretmenleri ($x=3.20$) ile brans öğretmenlerinin ($x=2.79$) görüşlerine göre orta derecede kazanmaktadırlar.

Analiz sonucunda brans öğretmenleri ile müfettiş ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bu soruya verilen yanıtlarda yönetici görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir. Brans öğretmenleri yanıtlarının ağırlıklı ortalamalarının düşük oluşu fark hakkında fikir verebilmektedir.

İlişkilerinde anlayışlı, saygılı, ölçülü olabilen öğrencinin sosyalleşmiş olduğu düşünülür. İlköğretim okulları birinci kademedeki orta derecede kazanılan bu davranış, ikinci kademedeki daha az derecede kazanıldığı dikkat çekici bulunmuştur. Bu davranışın ilköğretim okullarında beklenen düzeyde gerçekleşmediği görülmektedir. İlköğretim okulu ikinci kademedeki öğrenim gören 12-15 yaş arası çocukların bu davranışı kazanmaya daha çok ihtiyacı vardır. Bu amacın gerçekleşmesiyle ergenlik dönemine giren çocuklar daha az problem yaşayacaklardır.

13. Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme alışkanlığı kazanma derecesi

Öğrencilerin bu davranışı ne ölçüde kazandığını bulmaya yönelik yanıtlarda müfettişler ($x=3.10$), yöneticiler

($x=3.15$), brans öğretmenleri ($x=2.92$), sınıf öğretmenleri ($x=3.34$) orta derecede kazanıldığını belirtmişlerdir.

Analiz sonucunda brans öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunurken, müfettiş ve yönetici görüşleri ile öğretmenlerin görüşleri arasında fark bulunmamıştır. Buradan ilköğretim okulu birinci kademedeki azda olsa kazanılan bu davranışın ikinci kademedeki kazanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlköğretim okulları birinci kademedeki genel olarak ikinci sınıftan itibaren küme çalışması metodu uygulanmaktadır. Bu metod öğrencilerin grupla çalışma alışkanlığı kazanmalarına yöneliktir. İkinci kademedeki ise böyle bir uygulamaya yer verilmemekte, öğrenciler bireysel çalışma yapmaktadırlar. Eğitici çalışmaların gereği gibi uygulanabilmesi ile birinci kademedeki kazanılan bu davranış ikinci kademedeki sürdürülmeli, öğrencilerde grupla çalışma alışkanlığı pekiştirilmelidir.

14. Gruba karşı sorumluluk duyabilme davranışı kazanma derecesi

İlköğretim okullarında öğrencilerin gruba karşı sorumluluk duyabilme davranışını ne derecede kazandıklarını belirleyecek soruya müfettişler ($x=3.13$), yöneticiler ($x=3.13$), brans öğretmenleri ($x=2.85$) ve sınıf öğretmenleri ($x=3.21$) orta derecede yanıtını vermişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda brans ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuş, müfettiş ve

yöneticiler görüşleri ile öğretmenlerin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

Verilen yanıtların ağırlıklı ortalamaları brans öğretmenlerinde düşük, sınıf öğretmenlerinde yüksek bulunurken müfettiş ve yöneticilerin ortalama değerleri iki öğretmen grubu görüşleri arasında bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre öğrenciler bu davranışı orta derecede kazanmaktadırlar.

Öğrencilerin grupla çalışma alışkanlığı kazanması gibi gruba karşı sorumluluk duyma davranışı kazanması da önemlidir. Demokrasinin bir gereği de örgütlü toplum olabilmektir. Örgüt bilinci olmayan bir öğrencinin daha sonra girdiği formal ve informal örgütlerde başarılı olmayacaktır.

15. Çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme davranışı kazanma derecesi

İlköğretim okullarındaki öğrenciler çevre sorunları ile ilgilenebilme davranışını, müfettişlerin ($x=3.06$), yöneticilerin ($x=2.92$), brans öğretmenlerinin ($x=2.68$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=3.05$) görüşlerine göre orta derecede kazanmaktadırlar.

Varyans Analizi sonucunda brans öğretmenleri görüşleri ile müfettiş ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Yönetici görüşleri ile diğer deneklerin görüşleri arasında fark yoktur.

Brans öğretmenleri yanıtlarının ortalama değerleri, diğer deneklerin yanıtlarının ortalama değerlerinden daha düşük olduğu görülmektedir.

Son yıllarda artan çevre sorunları ile birlikte ilköğretim okulları programına haftada bir ders saati Çevre-Sağlık-Trafik ve Okuma dersi eklenmiştir. Bu konular dönüşümlü verilmekte, bir ders ancak ayda bir kez işlenebilmektedir. Bu süre öğrencilerin çevre bilinci kazanmaları için yeterli değildir. Bu amacının gerçekleşmesi ile öğrencilerin çevreye karşı duyarlılığı artacak, çevreye saygılı, duyarlı vatandaş olarak yetişeceklerdir.

16. Çevre sorunlarını çözücü nitelikte projeler geliştirebilme davranışı kazanma derecesi

Öğrencilerin çevre sorunlarını çözücü nitelikte projeler geliştirebilme davranışını; müfettişler ($x=2.87$), yöneticiler ($x=2.66$), sınıf öğretmenleri ($x=2.68$) orta derecede, brans öğretmenleri ($x=2.37$) ise az derecede kazandıklarını belirtmişlerdir.

Analiz sonucunda diğer soruların çoğunda görüldüğü gibi brans öğretmenleri görüşleri müfettiş ve sınıf öğretmenleri görüşlerinden farklı bulunmuştur. Yönetici görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir. Buradan ilköğretim okulları birinci kademedeki orta derecede kazanılan bu davranışın, ikinci kademedeki az derecede kazanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu soruda 15. soruda olduğu gibi çevre bilinci kazandırmaya yönelik amacı kapsamaktadır. İlköğretim okullarında bu davranışında amacına ulaşmadığı kanısına varılmıştır. Bu amacın gerçekleşmesi ile çevreye duyarlı, çevre sorunları ile ilgili, sorunları çözme konusunda çalışma yapanların sayısı artabilecektir.

Bu kısımda amaçlara ilişkin 16 soruya verilen yanıtlar genel olarak değerlendirilmiştir. Tüm sorulara verilen yanıtların ağırlıklı ortalamaları; müfettişlerde $x=2.99$, yöneticilerde $x=2.92$, branş öğretmenlerinde $x=2.68$ ve sınıf öğretmenlerinde ise $x=3.08$ olarak bulunmuştur. Genel sonuçlara ilişkin bulgular Tablo 9'da görülmektedir.

Bu sonuçlara göre ilköğretim okullarında eğitici çalışmalar, amaçlarına orta derecede ulaşmaktadır. Yapılan analiz sonucunda branş öğretmenleri görüşleri müfettiş ve sınıf öğretmenleri görüşlerinden farklı bulunmuştur. Yönetici görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir.

TABLO 9. AMAÇLARA İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

	N	X	S.S	F	AÇIKLAMALAR
MÜFETTİŞLER	101	2.99	0.62	14.03	MÜ - BÖ
YÖNETİCİLER	72	2.93	0.69	14.03	—
BRANŞ. ÖGR.	221	2.68	0.72	14.03	BÖ - SÖ
SINIF ÖGR.	261	3.08	0.70	14.03	SÖ - BÖ
GENEL	655	2.91	0.71	14.03	—

$Sd=3.651$

$P>0.05$

İlk ve ortaokulların ilköğretim adı altında birleştirilmesi 1995 yılında tamamlanmak üzere başlatılmış bir projedir. Bu uygulama örnekleme alınmış bazı okullarda çok yenidir ve çeşitli sorunların bulunması doğaldır, ancak daha önce ilkokullarda denetim görevi yapan müfettişlerin denetim alanına ortaokullarda da eklenmiş, müfettişler yeni denetim alanına giren ilköğretim okulları ikinci kademede yapılan eğitici çalışmalar uygulamasındaki aksaklıkları göremedikleri yargısına varılmıştır. Branş öğretmenleri bazı davranışların az derecede gerçekleştiğini belirtirken müfettiş ve yöneticiler orta derecede gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

İlköğretim okulları birinci kademede eğitici çalışmalar uygulaması daha yerleşik bir çalışmadır ve bazı derslerle desteklenmektedir. Örneğin Hayat Bilgisi dersinde sağlığınıyla ilgili bir ünite işlenirken temizlik ve kızıl kolunda görev yapan öğrenciler bu derste çalışmalarını sergileyebilmektedir. İkinci kademede ise bu çalışmalarla derslerin bağlantısının kurulması mümkün görülmemektedir. Bu çalışmalar için ders dışında zaman ayrılmadığından, yapılamayan çalışmalar durumundadır.

Eğitici çalışmaların amaçlarında öğrencilerin çok yönlü gelişmeleri dikkate alınmış, genel, toplumsal sorunlara da yer verilmiştir. Amaçların gerçekleşmesi ile öğrenciler gelecek hayata daha iyi hazırlanmış olacak, bilinçli demokrasi eğitimi almış kişilerden oluşan toplum da daha az sorunla karşılaşılacaktır.

C. Eğitici Çalışmalar Uygulamasına İlişkin Bulgular

Bu kısımda eğitimci çalışmalar uygulamasına ilişkin bulgular yer almaktadır. İlköğretim okullarında eğitimci çalışmalar uygulamalarının gerçekleşme derecesini ortaya koymak üzere tüm deneklere 8 soru yöneltilmiş olup, elde edilen bulgular Tablo 10'da gösterilmiştir.

1. Eğitimci kollara öğrenci seçiminde öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerinin dikkate alınma derecesi

Bu soruya verilen yanıtların ağırlıklı ortalamalarına göre; müfettişler ($x=2.86$), yöneticiler ($x=3.35$), brans öğretmenleri ($x=3.10$) eğitimci kollara öğrenci seçiminde öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerinin orta derecede, sınıf öğretmenleri ($x=3.42$) ise çok derecede dikkate alındığını belirtmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda sınıf öğretmenleri görüşleri ile müfettiş ve brans öğretmenleri görüşleri arasında, müfettiş görüşleri ile de yönetici görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Yönetici görüşleri ile öğretmenlerin görüşleri arasında fark yoktur.

Bu sonuçlara göre ilköğretim okulları birinci kademedeki öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri çok derecede ikinci kademedeki ise orta derecede dikkate alınmaktadır.

İlköğretim okulları birinci kademedeki beş yıl boyunca aynı öğretmenlerden tüm dersleri alan bir öğrencinin tanınma

TABLO 10. EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR UYGULAMASINA YÖNELİK MÜFETTİŞ-YÖNETİCİ-BRANS VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

		N	X	SS	F	ACIKLAMALAR
1. Eğitici kollara öğrenci seçiminde öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerinin dikkate alınma derecesi	MÜ	101	2.86	0.81	9.79	MÜ-SÖ YÖ-MÜ BÖ-SÖ
	YÖ	71	3.35	1.08		
	B.Ö	221	3.10	0.99		
	S.Ö	262	3.42	1.00		
2. Özel yetenek gerektiren eğitici kollara öğrenci seçiminde sınıf ve rehber öğretmenlerinin işbirliği yapma derecesi	MÜ	101	2.62	0.81	5.98	YÖ-MÜ BÖ-MÜ
	YÖ	71	3.18	1.14		
	B.Ö	221	3.05	0.95		
	S.Ö	262	2.94	1.01		
3. Her öğrencinin en az bir kolda görev almasına önem verilme derecesi	MÜ	101	2.90	0.89	30.20	MÜ-SÖ MÜ-BÖ SÖ-BÖ MÜ-YÖ
	YÖ	71	3.87	0.94		
	B.Ö	221	3.95	0.91		
	S.Ö	262	3.65	0.99		
4. Öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda eğitici kollara tesvik edilme derecesi	MÜ	101	2.82	0.80	11.51	SÖ-MÜ BÖ-MÜ BÖ-SÖ MÜ-YÖ
	YÖ	71	3.42	0.97		
	B.Ö	221	3.16	0.96		
	S.Ö	262	3.42	0.95		
5. Öğrencilerin eğitici kollarda faal olarak görev alma derecesi	MÜ	101	2.72	0.79	16.40	YÖ-MÜ
	YÖ	71	3.21	0.91		
	B.Ö	221	2.84	0.85		
	S.Ö	262	3.29	0.91		
6. Eğitici kol raporlarının hazırlanmasında öğrencilerin katılma derecesi	MÜ	101	2.56	0.84	5.86	YÖ-BÖ YÖ-MÜ
	YÖ	71	3.04	0.95		
	B.Ö	221	2.63	0.95		
	S.Ö	262	2.86	0.97		
7. Eğitici kol çalışmalarının okul çevresinde duyurulma derecesi	MÜ	101	2.49	0.88	2.85	YÖ-MÜ
	YÖ	71	2.93	0.93		
	B.Ö	221	2.64	1.05		
	S.Ö	262	2.63	1.00		
8. Eğitici kol çalışmalarında başarılı olan öğrencilerin ödüllendirilme derecesi	MÜ	101	2.56	0.79	3.62	YÖ-BÖ YÖ-SÖ
	YÖ	71	2.96	1.14		
	B.Ö	221	2.55	1.07		
	S.Ö	262	2.50	1.08		

Sd:3,651 P<0.005

olanağı çok yüksek iken, ikinci kademedeki her dersi başka bir öğretmenden alan bir öğrencinin tanınma olanağı çok daha düşüktür.

İlköğretim okulu ikinci kademedeki öğrencilerin doğru yönlendirilmesi gerekir. İyi yönlendirilemeyen bir öğrencinin ilerisi için doğru bir seçim yapamayacağı, eğitim ve meslek hayatının olumsuz yönde etkileneceği düşünülmektedir.

2. Özel yetenek gerektiren eğitici kollara öğrenci seçiminde sınıf ve rehber öğretmenlerin işbirliği yapma derecesi

İlköğretim okulu öğrencilerinin özel yetenek gerektiren çalışmalara seçiminde sınıf ve rehber öğretmenlerin işbirliğine gitmesi, ilgili soruya verilen yanıtlara göre müfettişler ($x=2.62$), yöneticiler ($x=3.18$), branş öğretmenleri ($x=3.05$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.94$) orta derecede gerçekleşmektedir.

Analiz sonucunda branş öğretmenleri ile sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlıdır. Müfettiş ve yönetici görüşleri öğretmenlerin görüşlerinden farklı değildir.

Müfettiş yanıtlarının ağırlıklı ortalamalarının düşük olduğu görülmektedir. Müfettişlerin eğitici çalışmalar uygulamalarını ayrıntılı bir şekilde denetlemediği ancak öğretmenlik mesleğinde en az beş yıl çalıştıkları için kişisel deneyimlerinden böyle bir kanaate vardıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlar öğrencilerin seçiminde sınıf ve rehber öğretmenlerin yeterli işbirliğine gitmediklerini göstermektedir.

İlköğretim okulları ikinci kademede öğretmenlerin öğrencileri tanıma fırsatının olmayışı nedeniyle böyle bir işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır ve böyle bir işbirliği öğrenci yararına olacaktır.

3. Her öğrencinin en az bir kolda görev almasına önem verilmesi derecesi

Bu soruya verilen yanıtlara göre; müfettişler ($x=2.90$) her öğrencinin en az bir kolda görev almasına orta derecede, yöneticiler ($x=3.87$), brans öğretmenleri ($x=3.95$), sınıf öğretmenleri ($x=3.65$) ise çok derecede önem verildiğini belirtmişlerdir.

Analiz sonucunda brans öğretmenleri görüşleri ile sınıf öğretmenleri ve müfettiş görüşleri arasında, müfettiş görüşleri ile yönetici ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında fark bulunmuştur.

Buradan ilköğretim okullarında öğrencilerin en az bir kolda görev almasına çok derecede önem verildiği görülmektedir ve olumlu bir sonuçtur. Her öğrenciye dersler dışında kendisini gösterebilme, kendini geliştirebilme, davranışı kazanma fırsatı verilmelidir. Bu sonuçlara göre öğrenciye bu fırsat verilmektedir, ancak amaçların gerçekleşme derecesini ortaya koyan bölümde genel sonucun

orta derecede bulunması ile her öğrencinin bir kolda görev almasının amacın gerçekleşmesinde yeterli olmadığı kanısına varılmıştır.

4. Öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda eğitici kollara teşvik edilme derecesi

Öğrencilerin eğitici kollara yetenekleri doğrultusunda; müfettişler ($x=2.82$), branş öğretmenleri ($x=3.16$) orta derecede, yöneticiler ($x=3.42$) ve sınıf öğretmenleri çok derecede teşvik edildiğini belirtmişlerdir.

Analiz sonucunda müfettiş görüşleri ile diğer üç denek grubunun görüşlerinden, branş öğretmenleri görüşleri de sınıf öğretmenleri görüşlerinden farklı bulunmuştur.

İlköğretim okullarında uygulamaların içinde görev alan branş ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin farklı oluşu ile birinci kademede öğrencilerin çok derecede, ikinci kademede ise orta derecede teşvik edildiği kanısına varılmıştır.

5. Öğrencilerin eğitici kollarda faal olarak görev alma derecesi

Bu soruya verilen yanıtlara göre; müfettişler ($x=2.72$), yöneticiler ($x=3.21$), branş öğretmenleri ($x=2.84$) ve sınıf öğretmenleri ($x=3.29$) öğrencilerin eğitici kollarda orta derecede faal görevler aldığını düşünmektedirler.

Yapılan analiz sonucunda sınıf öğretmenleri görüşleri ile müfettiş ve branş öğretmenleri görüşleri arasında,

yönetici görüşleri ile de müfettiş ve brans öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Sınıf öğretmenleri, yöneticilerden farklı düşünmemektedir.

Bu sonuçlara göre birinci kademedeki öğrenciler bu çalışmalarda daha faal görev alırken, ikinci kademedeki daha az faal görev aldıkları düşünülmektedir.

Eğitici çalışmaların amacı, öğrencileri çeşitli yönlerden geliştirmektir. Öğrencilerin en az bir kolda görev alması olumludur ama bu çalışmalarda izleyici olmaktan çok faal olduğunda beklenen yarar sağlanacak iyi planlanmış bir çalışmada yeteneği doğrultusunda görev alan öğrenci daha başarılı olacaktır.

6. Eğitimci kol raporlarının hazırlanmasında öğrencilerin katılma derecesi

Eğitici kol raporları hazırlanırken öğrenciler müfettişlerin ($x=2.56$), görüşlerine göre az derecede, yöneticilerin ($x=3.04$), brans öğretmenlerinin ($x=2.63$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=2.86$) görüşlerine göre de orta derecede katılmaktadırlar.

Analiz sonucunda yönetici görüşleri, müfettiş ve brans öğretmenlerinden farklı bulunmuştur. Sınıf öğretmenleri görüşleri ise diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir.

Müfettiş görüşlerinin az derecede bulunması ile yapılan denetimlerin bu sonucu ortaya koyacak kadar ayrıntılı

olmadığı, öğretmen görüşlerinin daha gerçekçi olduğu kanısına varılmıştır.

Öğrencilerin kol raporlarının hazırlanışına katılmalarının orta derecede gerçekleşmesi yeterli değildir. bu çalışmalarda öğrencilerin merkezde olmaları gerekir, kol raporlarının hazırlanma görevi öğretmene değil öğrenciye ait olmalıdır.

7. Eğitici kol çalışmalarının okul çevresinde duyurulma derecesi

İlköğretim okullarında bu etkinliklerin çevrede duyurulması, müfettişlerin ($x=2.49$) görüşlerine göre az derecede, yöneticiler ($x=2.93$), branş öğretmenleri ($x=2.64$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=2.63$) görüşlerine göre ise orta derecede gerçekleşmektedir.

Varyans analizi sonucuna göre müfettiş ve yönetici görüşleri arasında fark bulunmuş, branş ve sınıf öğretmenleri görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı bulunmamıştır.

Eğitici çalışmalarla ilgili etkinliklerin okul çevresinde sergilenmediği, yapılan çalışmalardan müfettişlerin habersiz oldukları görülmektedir.

Bu çalışmaların çevrede orta derecede duyurulmasının yeterli olmadığı, duyurulduğunda ise öğrencilerin kendilerini

kanıtlama fırsatı bulacağı, teşvik edilmiş olacakları kanısına varılmıştır.

Her öğrencinin başarıyı tatması, geleceği açısından önemli bir duygudur. Eğitimci çalışma etkinlikleri okul içinde ve dışında sergilenerek öğrencilere başarılı olma duygusu tattırılmalıdır.

8. Eğitimci kol çalışmalarında başarılı olan öğrencilerin ödüllendirilme derecesi

Eğitimci çalışmalarda başarılı olan öğrenciler; müfettişlerin ($x=2.56$), branş öğretmenlerinin ($x=2.55$) ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre az derecede, yöneticilerin ($x=2.96$) görüşlerine göre de orta derecede ödüllendirilmektedirler.

Analiz sonuçlarına göre yönetici görüşleri branş ve sınıf öğretmenleri görüşlerinden farklıdır. Müfettişler diğer deneklerden farklı düşünmemektedirler.

Deneklerin, başarılı öğrencilerin az derecede ödüllendirildiğini belirtmesi ile güdülemede kullanılan ödülün öğrenciyi teşvik edeceği, teşvik gören öğrencinin boş zamanlarını böyle çalışmalara daha çok ayıracağı, boş zaman yaratan ve boş zamanı iyi kullanan birey haline geleceği düşünülmektedir. Sonuç olarak eğitimci çalışmada kullanılacak olan ödüller amaçların gerçekleşmesine neden olacaktır.

Eğitici çalışmalar uygulamalarına ilişkin 8 soru genel olarak değerlendirilerek, bulgular Tablo 11'de gösterilmiştir.

İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların uygulamaları, müfettiş ($x=2.69$), yönetici ($x=3.25$), brans öğretmenleri ($x=2.99$) ve sınıf öğretmenleri ($x=3.08$) görüşlerine göre orta derecede gerçekleşmektedir.

Analiz sonucunda müfettiş görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı bulunmuş, yöneticilerin ise diğer deneklerden farklı düşünmediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçlara göre ilköğretim okullarında öğrencilerin eğitsel kollarına seciminde onların ilgi, istek ve yeteneklerine orta derecede önem verildiği, özel yetenek gerektiren çalışmalara öğrenci seciminde sınıf ve rehber öğretmen işbirliğinin orta derecede gerçekleştiği, öğrencilerin en az bir kolda görev aldığı, birinci kademedeki

TABLO 11. UYGULAMALARA İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

	N	X	S.S	F	ACIKLAMALAR
MÜFETTİŞLER	101	2.69	0.65	11.27	MÜ-YÖ
YÖNETİCİLER	72	3.25	0.78	11.27	YÖ-MÜ
BRANŞ ÖĞR.	221	2.99	0.65	11.27	B.Ö-MÜ
SINIF ÖĞR.	261	3.08	0.70	11.27	S.Ö-MÜ
GENEL	655	3.01	0.70	11.27	—

Sd: 3.651

P<0.05

öğrencilerin daha çok, ikinci kademedeki öğrencilerin daha az teşvik edildiği, öğrencilerin bu çalışmalarda orta derecede faal olduğu ve eğitici kol raporlarının hazırlanışında orta derecede görev aldığı, yapılan etkinliklerin çevrede orta derecede duyurulduğu ve başarılı öğrencilerin az derecede ödüllendirildiği yargısına ulaşılmıştır.

Uygulamalar amaçların gerçekleşebilmesinde önemli bir basamaktır. İlköğretim okullarında uygulamaların çok derecede gerçekleşmesi ile amaçlara ulaşılacağı düşünülmektedir. Uygulama içinde bulunan öğretmenlerin bu çalışmaların uygulamasına önem vermeleri gerektiği, yöneticilerin okul içindeki olanakları bu çalışmaların kullanımına sunmaları, gerekli desteği vermeleri, müfettişlerin konu ile ilgili denetimleri daha ayrıntılı yapmaları gerektiği ve çevrede duyurulan eğitici çalışma etkinliklerine mümkün olduğu ölçüde katılmaları gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin bu çalışmalarda rehberlik görevlerini unutmamaları, öğrenci çalışmalarına ağırlık vermeleri, bu çalışmalarını baştan sona dek öğrencilerle birlikte planlayıp, uygulamaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

D. Eğitici alışmalar Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Bu kısımda eğitici çalışmaların uygulaması sırasında karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu bۆlümün amacı, sorunları ortaya koymaktır.

Tüm deneklere eğitici çalışmalar uygulamalarında karşılaşılan sorunlara ilişkin 10 soru yۆneltiřmis ve bulgular Tablo 12'ya işlenmiş, varyans analizinde deneklerin gۆrüşleri arasındaki fark 0.05 dۆzeyinde incelenmiştir.

1. Eğitici kol çalışmalarında okul yۆnetiminin yardımcı olma derecesi

Okul yۆneticilerinin bu çalışmalara yardımcı olmaları konusunda; mۆfettiřler ($x=2.57$) az derecede, brans ۆđretmenleri (3.00) ile sınıf ۆđretmenleri ($x=2.89$) orta derecede, yۆneticiler ($x=3.63$) ise çok derecede gۆrüş belirtmişlerdir.

Analiz sonucunda yۆnetici gۆrüşleri ile diğer deneklerin gۆrüşleri 0.05 dۆzeyinde anlamlı bulunurken mۆfettiř ve brans ۆđretmenlerinin gۆrüşleri arasındaki fark aynı dۆzeyde anlamlı bulunmuştur.

Brans ve sınıf ۆđretmenleri, yۆneticilerin orta derecede yardımcı olduklarını belirtirken, yۆneticilerin kendi yardımlarını çok derecede belirtmesi dۆřündürücüdür. Okul yۆneticilerinin bۆyle bir konuda olumlu gۆrüş bildirmesi doğaldır ama gerçekci olmaları gerekmektedir. Bir okulda

TABLO 12. EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA YÖNELİK MÜFETTİS-YÖNETİCİ-BRANŞ VE SINIF ÖĞRETMENLERİ GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

		N	X	SS	F	AÇIKLAMALAR
1. Eğitici kol çalışmalarında okul yönetiminin yardımcı olma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 72 221 261	2.57 3.63 3.00 2.89	0.85 1.00 0.94 1.09	16.38	YÖ-BÖ YÖ-SÖ YÖ-MÜ BÖ-MÜ
2. Bu çalışmalar için okulda yer bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 72 221 261	3.36 3.17 2.99 2.79	1.04 1.23 1.32 1.27	5.60	MÜ-SÖ
3. Bu çalışmalar için yeterli zaman bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 72 221 261	3.45 3.32 3.06 2.97	1.12 1.19 1.25 1.16	4.72	MÜ-SÖ
4. Bu çalışmaların yürütülmesinde ilgili yayınlara ihtiyaç duyulma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 72 221 261	3.32 3.59 3.37 3.48	1.03 0.99 1.11 1.04	1.31	fark yok
5. Bu çalışmalarda gerekli araç-gerec bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 72 221 261	3.60 3.37 3.44 3.33	0.93 1.06 1.15 1.10	1.64	fark yok
6. Parasal sorunların okul çevresinde yapılacak eğitici kol etkinliklerinin geliri ile çözüme yoluna gidilme derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 72 221 261	2.77 2.56 2.38 2.50	1.05 1.18 1.21 1.23	2.51	fark yok

TABLO 12'NİN DEVAMI

		N	X	SS	F	AÇIKLAMALAR
7. Parasal sorunların okul kooperatif geliri ile çözme yoluna gidilme derecesi	MÜ	101	2.66	0.97	7.86	MÜ-SÖ MÜ-BÖ
	YÖ	72	2.32	1.19		
	B.Ö	221	2.04	1.15		
	S.Ö	261	2.15	1.11		
8. Bu çalışmalarla diğer derslerin bağlantısının kurulabilme derecesi	MÜ	101	2.59	0.93	6.53	YÖ-BÖ SÖ-BÖ
	YÖ	72	2.94	0.91		
	B.Ö	221	2.45	1.00		
	S.Ö	261	2.75	0.95		
9. Bu çalışmaların öğrencilerin ders başarılarını olumlu yönde etkilediği görüşüne ilgililerin katılma derecesi	MÜ	101	2.64	0.92	7.54	YÖ-MÖ YÖ-BÖ MÜ-SÖ SÖ-MÖ
	YÖ	72	3.23	1.03		
	B.Ö	221	2.75	1.12		
	S.Ö	261	3.04	1.02		
10. Eğitimci kol raporlarının hazırlanmasında eski raporlardan yararlanılma derecesi	MÜ	101	2.90	1.01	6.97	YÖ-MÜ SÖ-MÜ
	YÖ	72	3.44	0.97		
	B.Ö	221	3.16	1.02		
	S.Ö	261	3.38	0.99		

Sd: 3,651

P<0.05

olumlu iklimin yaratılmasında yöneticilerin katkısı önemlidir. İyi bir çalışma ortama yaratılmasında yöneticilere önemli görevler düşmektedir. Bu sonuçlara göre ilköğretim okullarında yöneticilerin yardımcı olma derecesi yeterli değildir. Yönetici yardımı arttıkça bu çalışmaların başarı şansı da artacaktır.

2. Bu çalışmalar için okulda yer bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi

İlköğretim okullarında bu sorunlarla, müfettişler ($x=3.36$), yöneticiler ($x=3.17$), branş öğretmenleri ($x=2.99$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.79$) görüşlerine göre orta derecede karşılaşılmaktadır.

Yapılan analiz sonucunda müfettişler ile sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunurken, yönetici ve branş öğretmenleri görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

Sınıf öğretmenlerinin bir bölümünün bu sorunla az derecede karşılaştığını belirtmesi ile yanıtların ağırlıklı ortalamaları düşük çıkmıştır.

Buradan ilköğretim okulları birinci kademe bu sorunla az, ikinci kademe ise orta derecede karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Birinci kademe görev yapan öğretmenlerin kendilerine ait sınıfın bulunması ile bu sorunla fazla karşılaşmadığı,

brans öğretmenlerinin kendilerine ait sınıfların bulunmaması ile bu sorunla daha çok karşılaştıkları düşünülmektedir.

Hızla ilköğretim okullarına dönüştürülen ilkokul ve ortaokullarda yer bulamama sorunu bulunmakta, laboratuvar, ışık, atölyesi olmayan okullara rastlanmaktadır.

Eğitsel kollardan özel yetenek gerektirenlerin uygulanabilmesi için yer ayrılması gerekmektedir. Çalışma ortamı sağlanmayan bir uygulamada başarıya ulaşamayacaktır.

3. Bu çalışmalar için yeterli zaman bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi

İlköğretim okullarında eğitici çalışmalar için zaman bulamama sorunu ile; müfettişler ($x=3.45$) az derecede, yöneticiler ($x=3.32$), brans öğretmenleri ($x=3.06$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.97$) orta derecede karşılaşıldığını belirtmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda müfettişler ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Yöneticiler ve brans öğretmenleri görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir.

Sınıf öğretmenleri yanıtlarının ağırlıklı ortalamalarının düşük oluşu ile bu sorunlarla daha az karşılaştıkları düşünülmektedir. Buradan ilköğretim okulları birinci kademedeki az karşılaşılan bu sorunla ikinci kademedeki daha fazla karşılaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili yönetmelikte bu çalışmalar için dersler dışında yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Birinci kademede görev yapan sınıf öğretmenleri ders programında uygun değişiklikler yaparak, diğer öğretmenlerle işbirliği yaparak bu çalışmalar için azda olsa zaman bulabilmekte, ikinci kademede ise zaman bulmak mümkün olmamaktadır. Bu nedenlerden dolayı bu çalışmalar için zaman ayrılması gerekmektedir. Bu çalışmalar yapılıyor izlenimi verilen çalışmalar olmaktan kurtarılması, bu nedenle gerekli denetimlerin yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Uygun yer, araç ve gerecin bulunması, zaman bulunmadığında önemini kaybedecektir.

4. Bu çalışmaların yürütülmesinde ilgili yayınlara ihtiyaç duyulma derecesi

İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların yürütülmesinde gerekli yayınlara; müfettişler ($x=3.32$), brans öğretmenleri ($x=3.37$) orta derecede, yöneticiler ($x=3.59$) ve sınıf öğretmenleri ($x=3.48$) ise çok derecede ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir.

Varyans analizi sonucunda tüm deneklerin görüşleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Bu sonuçlara göre ilköğretim okullarında eğitici çalışmalarla ilgili yayınlara çok derecede ihtiyaç duyulduğu kanısına varılmıştır.

Eğitimle ilgili yayınlar incelendiğinde eğitici çalışmalarla ilgili olanlara çok az rastlanmış olup, Milli

Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca okullara tasviye edilen ders kitapları arasında bu çalışmalara yönelik olanlara rastlanmamıştır. Böyle yayınlara eğitici kol rehber öğretmenleri ve öğrencilerin ihtiyaı vardır.

5. Bu çalışmalarda gerekli araç-gereç bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi.

Eğitici alışmalar için gerekli araç-gereç bulamama sorunu ile müfettişler ($x=3.60$), yöneticiler ($x=3.37$), brans öğretmenleri ($x=3.44$) ok derecede, sınıf öğretmenleri ($x=3.33$) ise orta derecede karşılaşıldığını belirtmişlerdir.

Analiz sonucunda tüm deneklerin görüşleri arasında fark olmadığı bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre ilköğretim okullarında eğitici çalışmalar için gerekli araç-geree çok ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sorunda ilgili yayın bulamama gibi önemlidir. ğrenme yaparak yaşayarak yapıldığında kalıcı olur. Çocuklar kolaydan zora, somuttan soyuta doğru öğrenir. Araç gereç öğrenmeyi kolaylaştırır. Araç-gereç olmadan yapılan resim-müzik ya da spor gibi çalışmaların amaçlara ulaşması beklenemez. Araç-gereç olmadan gerçekleştirilecek bir çalışmada bile etkinliklerin çevreye duyurulması anında araç-geree ihtiyaç vardır. Spor salonsuz, laboratuvarsız, atlyesiz bir okulda derslerin ve eğitici çalışmaların başarılı olmayacağı açıktır.

6. Parasal sorunların okul çevresinde yapılacak eğitici kol etkinliklerinin geliri ile çözüme yoluna gidilme derecesi

Eğitici çalışmalar için gerekli parasal sorunların bu etkinliklerin geliri ile çözüme yoluna; müfettiş ($x=2.77$) görüşlerine göre orta derecede, yönetici ($x=2.56$) ve branş öğretmenleri ($x=2.38$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.50$) görüşlerine göre az derecede gidilmektedir.

Yapılan analiz sonucunda tüm deneklerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Yönetici ve öğretmenlerin bu uygulamalara az yer verildiğini belirtmesi ile ilköğretim okullarında parasal sorunların çözümünde eğitsel etkinliklerden gelir elde etme yoluna gidilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Eğitici çalışmalar sergi, gösteri haline dönüştürülüp çevreye duyurulduğunda hem parasal kaynak sağlanabilecek, hemde öğrencilere kendilerini kanıtlama fırsatı verilmiş olacaktır.

7. Parasal sorunların okul kooperatifi gelirleri ile çözüme yoluna gidilme derecesi

Parasal sorunların çözümünde kooperatif gelirlerinden ne derecede yararlanıldığı sorusuna; müfettişler ($x=2.66$) orta, yöneticiler ($x=2.32$), branş öğretmenleri ($x=2.04$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.15$) az derecede yararlanıldığı yanıtını vermişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda müfettiş görüşleri ile brans ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunurken yönetici görüşleri ile diğer deneklerin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

Yönetici ve öğretmenlerin az derecede gerçekleştiğini belirttikleri bu uygulama için müfettişlerin orta derecede görüş belirtmelerinin gerçekleri yansıtmadığı denetimlerde kooperatif gelirlerinin ayrıntılı incelenmediği kanısına varılmıştır.

Eğitici çalışmalardan Kooperatifçilik Kolu Yönetmeliği'nde bu kolun Sosyal ve Kültürel Hizmetler Fonunda %25'lik bir payın biriktirileceği, bu payın okul giderleri, eğitici kol ve sağlık giderleri gibi giderler için kullanılacağı belirtilmiştir. Bu yönetmeliğe karşın bu fondan ilgililerin habersiz olduğu ve yararlanılmadığı görülmüştür.

8. Bu çalışmalarla diğer derslerin bağlantısının kurulabilme derecesi

Bu çalışmaların derslerle bağlantısının kurulabilme derecesi, müfettişlerin ($x=2.59$) ve brans öğretmenlerinin ($x=2.45$) görüşlerine göre az, yöneticilerin ($x=2.94$) ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre de orta derecede gerçekleşmektedir.

Yapılan analiz sonucunda yönetici görüşleri ile brans öğretmenleri görüşleri arasında, brans öğretmenleri görüşleri ile sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark

olduğu bulunmuştur. Mufettiş görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir.

Buradan, ilköğretim okulları birinci kademedede, eğitici çalışmalarla diğer dersler arasında orta derecede bağlantı kurulabilirken, ikinci kademedede daha az kurulabildiği sonucuna varılmıştır.

Birinci kademedede 1. sınıftan, 5. sınıfa kadar derslerde toplulaştırma esastır. Örneğın hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve fen bilgisi derslerinde işlenen üniteler diğer dersler için ana konuyu oluşturur. Türkçe dersinde ünite ile ilgili bir parça işlenirken, matematik dersinde ünite ile ilgili problemler çözülür. İkinci kademedede ise birbirinden bağımsız dersler farklı öğretmenler tarafından işlenir. İkinci kademedede dersler arasında bağlantı kurmak mümkün değildir. Okullarda ikili öğretim uygulamaları dersler dışında öğrencinin okulda kalmasını güçleştirmektedir. Derslerle bağlantısı kurulamayan bu çalışmalar zaman bulamama sorunu ile de uygulanamaz durumdadır. Özellikle ilköğretim okulları ikinci kademedede bu soruna çözüm getirilmelidir.

9. Bu çalışmaların öğrencilerin ders başarılarını olumlu yönde etkilediği görüşüne ilgililerin katılma derecesi

Bu soruya mufettişler ($x=2.64$), yöneticiler ($x=3.23$), brans öğretmenleri ($x=2.75$), sınıf öğretmenleri ($x=3.04$) bu çalışmaların öğrencilerin ders başarılarını olumlu yönde etkilediği görüşüne orta derecede katılmaktadırlar.

Analiz sonucunda, brans öğretmenleri görüşleri ile sınıf öğretmenleri görüşleri arasında, sınıf öğretmenleri ile de müfettiş görüşleri arasında yönetici görüşleri ile brans öğretmenleri görüşleri arasında ve yönetici görüşleri ile müfettiş görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Deneklerin bu görüşe çok derecede değil, orta derecede katılmaları anlamlıdır. Buradan bu çalışmaların gereği gibi uygulanmadığı için ders başarısına etkisinin pek farkına varılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Eğitici çalışmaların gereği gibi uygulanması ile öğrencinin ders başarısı olumlu etkilenecek, bu etki gelecek yaşantısında da sürecektir. Haluk Yavuzer'in bir araştırmasında da başarılı öğrencilerin %88'inin sınıf dışı etkinliklerde aktif ve lider oldukları saptanmıştır (Yavuzer, 1987).

10. Eğitici kol raporlarının hazırlanışında eski raporlardan yararlanılma derecesi

Eğitici kol raporlarının hazırlanışında eski raporlardan; müfettişler ($x=2.90$), brans öğretmenleri ($x=3.16$) ve sınıf öğretmenleri ($x=3.38$) orta derecede yararlanıldığını, yöneticiler ($x=3.44$) ise çok derecede yararlanıldığını belirtmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda müfettiş görüşleri ile yönetici ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında fark bulunmuştur. Brans öğretmenlerinin görüşleri diğer deneklerden farklı değildir.

Sonuc olarak, ilköğretim okullarında eğitici kol raporlarının hazırlanmasında eski raporlardan yararlanıldığı, kol raporlarının bir örneğinin okul yönetimine bırakılması ile yöneticilerinde bu uygulamanın farkında oldukları düşünülmektedir. Öğretmenlerin eski raporları tekrarlama yerine çalışmalarla ilgili araştırma yapmaları, yenilikler getirmeye çalışmaları gerektiği kanısına varılmıştır.

Eğitici çalışmalar uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular genel olarak değerlendirilmiş, bulgular Tablo 13'de gösterilmiştir.

TABLO 13. SORUNLARA İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

	N	X	S.S	F	ACIKLAMALAR
MÜFETTİŞLER	101	2.99	0.54	4.69	—
YÖNETİCİLER	72	3.16	0.57	4.69	YÖ-BÖ-SÖ
BRANŞ ÖĞR.	221	2.86	0.63	4.69	BÖ-YÖ
SINIF ÖĞR.	261	2.93	0.58	4.69	SÖ-YÖ
GENEL	655	2.94	0.60	4.69	—

Sd: 3.651

P<0.05

İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların uygulanması sırasında; müfettişler (x=2.99), yöneticiler (x=3.16), branş öğretmenleri (x=2.86) ve sınıf öğretmenleri (x=2.93) sorunlarla orta derecede karşılaşıldığını belirtmişlerdir. Yapılan analiz sonucunda yönetici görüşleri ile branş ve

sınıf öğretmenleri görüşleri arasında fark bulunmuştur. Müfettis görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı değildir.

Sonuç olarak, ilköğretim okullarında eğitici çalışmalar uygulamalarında sorunlar bulunduğu kanısına varılmıştır. Bu sorunlar kısaca şöyledir; okul yöneticilerinin bu çalışmalar konusunda az yardımcı olmakta, ikinci kademede yer sorunu ile daha çok karşılaşmakta, bu çalışmalar için zaman bulunamamakta, eğitici çalışmalarla ilgili yayınlara, araç ve gerece ihtiyaç bulunmakta, parasal sorunların çözümünde eğitici kol etkinliklerinden gelir elde etme yoluna gidilmemekte, kooperatif gelirlerinden yararlanılmamakta, ilgililer bu çalışmaların öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği görüşüne orta derecede katılmakta, kol raporları hazırlanırken eski raporlardan yararlanılmaktadır. İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların amaca uygun yürütülebilmesi için bu sorunların çözülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

E. Eğitici Çalışmalarla İlgili Görüş ve Önerilere İlişkin Bulgular

Bu kısımda eğitici çalışmalarla ilgili görüş ve önerilere ilişkin 6 soruyla ilgili bulgular yer almaktadır.

Bu kısmın amacı; ilköğretim okullarında görev yapan müfettis, yönetici, brans ve sınıf öğretmenlerinin eğitici

çalışmalarla ilgili görüs ve önerilerini ortaya koymaktır. Bulgular Tablo 14'de gösterilmiştir.

1. Eğitici kol çalışmalarında öğretmenlerin yeterli olduğu görüsüne katılma derecesi

Öğretmenler eğitici çalışmalar konusunda; müfettislerin ($x=2.68$), yöneticilerin ($x=2.89$), brans öğretmenlerinin ($x=2.86$) ve sınıf öğretmenlerinin ($x=2.90$) görüslerine göre orta derecede yeterlidir.

Yapılan varyans analizi sonucunda tüm deneklerin görüsleri arasında fark bulunmamıştır.

Buradan ilgililerin öğretmenlerin bu konuda yeterli olmadığını düşündükleri kanısına varılmıştır.

Eğitici çalışmaların uygulamalarında araç-gereç, yer-zaman gibi sorunların etkisi olumsuz olacaktır, ancak iyi yönlendirilmemiş bir çalışmanın başarılı olmayacağı düşünülmektedir. Hizmetçi eğitimlerde bu konuya yer verilmesi, öğretmenlerin yeterli hale getirilmesi, ilköğretim okullarında rehber öğretmenlerin görevlendirilmesi ve kol rehber öğretmenlerine ve öğrencilere yardımcı olması, öğretmenlerin yayın, yetiştirme, rehberlik ihtiyacının giderilmesi gerekmektedir.

TABLO 14. EĞİTİCİ ÇALIŞMALARLA İLGİLİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERE YÖNELİK MÜFETTİS-YÖNETİCİ-BRANS VE SINIF ÖĞRETMENLERİ GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

		N	X	SS	F	ACIKLAMALAR
1. Eğitimci kol çalışmalarında öğretmenlerin yeterli olduğu görüşüne katılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 71 221 262	2.68 2.89 2.86 2.90	0.73 0.92 0.94 0.94	1.46	Fark yok
2. Eğitimci kol çalışmaları için ayrı bir ücret ödenmesi gerektiği görüşüne katılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 71 221 262	3.36 3.86 3.84 3.34	1.02 1.10 1.10 1.33	9.50	YÖ-MÜ BÖ-MÜ
3. Eğitimci kol çalışmalarının gerekliliği görüşüne ilgililerin katılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 71 221 262	3.19 3.54 3.21 3.24	1.01 1.14 1.17 1.12	1.71	MÜ-SÖ MÜ-BÖ SÖ-BÖ MÜ-YÖ
4. Yöneticilerin eğitimci kol çalışmalarına yeterli destek sağladığı görüşüne katılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 71 221 262	2.59 3.42 3.84 2.80	1.06 1.05 1.05 1.09	8.91	SÖ-MÜ BÖ-MÜ BÖ-SÖ MÜ-YÖ
5. Müfettişlerin eğitimci kol çalışmalarını gerektiği biçimde denetledikleri görüşüne katılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 71 221 262	2.97 2.65 2.46 2.52	0.92 1.10 1.05 1.12	5.80	YÖ-MÜ
6. Müfettişlerin eğitimci kol çalışmaları ile ilgili gerekli rehberliği yaptıkları görüşüne katılma derecesi	MÜ YÖ B.Ö S.Ö	101 71 221 262	3.06 2.38 2.06 2.04	0.91 1.07 1.05 1.07	26.81	YÖ-MÜ YÖ-MÜ

Sd:3,651

P<0.005

2. Eğitici kol çalışmaları için ayrı bir ücret ödenmesi gerektiği görüşüne katılma derecesi

Bu görüşe, müfettişler ($x=3.36$), sınıf öğretmenleri ($x=3.34$), orta derecede katılırken, yöneticiler ($x=3.86$) ve brans öğretmenleri ($x=3.84$) çok derecede katılmaktadırlar.

Yapılan analiz sonucunda yönetici görüşleri ile sınıf öğretmeni görüşleri, brans öğretmenleri görüşleri ile müfettişler ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Bu sonuçlara göre öğretmenlere ayrı bir ücret ödenmesi gerekmektedir. Eğitici çalışmalar için ders saati ayrıldığında böyle bir ücrete gerek kalmamakta, ancak dersler dışında yapıldığında ise ayrı bir ücret ödenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

3. Eğitici kol çalışmalarının gerekliliği görüşüne ilgililerin katılma derecesi

Eğiti çalışmaların gerekliliği konusunda; müfettişler ($x=3.19$), brans öğretmenleri ($x=3.21$), sınıf öğretmenleri ($x=3.24$) orta derecede, yöneticiler ($x=3.54$) ise çok derecede katılmaktadırlar.

Varyans analizinde tüm deneklerin görüşleri arasında fark bulunmamıştır.

Eğitici çalışmalar öğrenciyi bir üst kademedен çok gelecek yaşama hazırlayan çalışmalardır. Bu çalışmaların

gerekliliğine çok derecede inanmayan ilgililerin bu çalışmalar için gerekli çabayı göstermeyecekleri düşünülmektedir. İlgililere bu çalışmaların amacı, yararları yeterince açıklanmalıdır.

4. Yöneticilerin eğitici kol çalışmalarına yeterli destek sağladığı görüşüne katılma derecesi

Yöneticilerin yeterli destek sağladığı görüşüne; müfettişler ($x=2.59$) az derecede, brans öğretmenleri ($x=2.84$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2,80$) orta derecede, yöneticiler ($x=3.42$) ise çok derecede katıldıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda yönetici görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı bulunurken, müfettiş ve öğretmenlerin görüşleri arasında fark yoktur.

Yöneticilerin kendilerinin çok derecede destek sağladığını belirttiği halde öğretmenlerin orta derecede müfettişlerin ise az derecede destek sağladıklarını belirtmesi ilgi çekicidir. Yöneticilerin bu çalışmalar için gerekli ortamı, araç ve gereci sağladıklarında başarılı çalışmalarını teşvik ettiklerinde eğitici çalışmalara olumlu katkı sağlamış olacaklardır.

5. Müfettişlerin eğitici kol çalışmalarını gerektiği biçimde denetledikleri görüşüne katılma derecesi

Bu görüşe; müfettişler ($x=2.97$), yöneticiler ($x=2.65$), orta derecede, brans öğretmenleri ($x=2.46$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.52$) ise az derecede katılmaktadırlar.

Analiz sonucunda müfettiş görüşleri ile brans ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasındaki fark anlamlı bulunurken, yönetici görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı bulunmamıştır.

Müfettişler gerekli denetimi orta derecede yaptıklarını belirtirken, öğretmenlerin az derecede yapıldığını belirtmesi anlamlıdır.

Buradan ilköğretim okullarında eğitici çalışmaların denetiminin gerektiği biçimde yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Denetim, uygulamaları keyfilikten kurtaran bir süreçtir. Eğitici çalışmalarla ilgili denetimlerin yapılmasının bu çalışmaları keyfilikten kurtarıp, yapılan çalışmalara dönüştürüleceği düşünülmektedir.

6. Müfettişlerin eğitici kol çalışmaları ile ilgili gerekli rehberliği yaptıkları görüşüne katılma derecesi

Müfettişlerin gerekli rehberliği yaptıkları görüşüne, müfettişler ($x=3.06$), orta derecede katılırken, yöneticiler ($x=2.38$), brans öğretmenleri ($x=2.06$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.04$) az derecede katılmaktadır.

Yapılan analiz sonucunda müfettiş görüşleri diğer deneklerin görüşlerinden farklı bulunmuş, yönetici ve öğretmen görüşleri arasında ise fark bulunmamıştır.

Sonuç olarak eğitici çalışmalarda müfettişlerin denetim görevleri gibi rehberlik görevlerini de yerine getiremediği kanısına varılmıştır.

Eğitici kol rehber öğretmenlerinin bu konularda yeterli olmadığı, bir çok sorunla karşılaştığı sonuçlarına göre müfettişlerin bu konuya ağırlık vermeleri gerekmektedir.

Eğitici çalışmalarla ilgili görüş ve önerilere ilişkin sorular genel olarak değerlendirilmiş, sonuçlar Tablo 15'de gösterilmiştir.

Eğitici çalışmalarla ilgili görüş ve önerilere; müfettişler ($x=2.98$), yöneticiler ($x=3.12$) brans öğretmenleri ($x=2.87$) ve sınıf öğretmenleri ($x=2.81$) orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda müfettiş görüşleri ile brans ve sınıf öğretmenleri görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuş, yönetici görüşleri ile diğer deneklerin görüşleri arasında ise fark bulunmamıştır.

TABLO 15. GÖRÜŞ VE ÖNERİLERE İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

	N	X	S.S	F	ACIKLAMALAR
MÜFETTİŞLER	101	2.98	0.60	5.24	MÜ-SÖ
YÖNETİCİLER	72	3.12	0.67	5.24	---
BRANS ÖĞR.	221	2.87	0.62	5.24	---
SINIF ÖĞR.	261	2.81	0.67	5.24	SÖ-MÜ
GENEL	655	2.89	0.65	5.24	---

Sd: 3.651

P<0.05

Sonuç olarak ilköğretim okullarında eğitici çalışmalar konusunda öğretmenlerin yeterli olmadığı, öğretmenlere ayrı bir ücret ödenmesi gerektiği, bu çalışmaların gerekliliği görüşüne ilgililerin çok derecede katılmadığı, yöneticilerin yeterli desteği sağlamadığı, müfettişlerin gerekli denetim ve rehberlik görevlerini tam olarak yerine getirmediği kanısına varılmıştır.

F. Tüm Deneklerin Eğitici Çalışmalarla İlgili Görüş ve Önerileri

Bu kısımda bazı deneklerin anket soruları dışında anket üzerine yazılı olarak belirttikleri görüş ve öneriler verilmiştir.

1. İlköğretim okullarında eğitici çalışmalar gerçek anlamda yürütülmemekte, amaca ulaşamamaktadır.

2. Öğrenciler bu çalışmalara aktif olarak katılmakta, öğrenci ve öğretmen tarafından angarya olarak görülmektedir.

3. Öğrencilerde kişisel beceri ve yeteneğin geliştirilmesi göz ardı edilmektedir.

4. İlköğretim okulları birinci kademedeki azda olsa yürütülen bu çalışmalar, ikinci kademedeki hemen hemen hiç yürütülmemektedir.

5. İyi yürütülen çalışmalar öğrencilerin gelecekteki hayatını olumlu yönde etkileyecektir.

6. Eğitici çalışmalar için yer ve zaman ayrılmalıdır.

7. Öğrenciler tesvik edilmeli, okullarda rehber öğretmenler görevlendirilmeli, öğrenciler uzman tarafından yönlendirilmelidir.

8. Bu çalışmalar için yazılı kaynak, araç ve gereç sağlanmalıdır.

9. Çalışmalar okul çevresinde yeterince tanıtılmalı, kağıt üzerinde kalmamalıdır.

10. Yönetim desteği olmalı, disiplinli bir çalışma haline getirilmelidir.

11. Öğretmenlere bu çalışmalar için ek ücret ödenmelidir.

12. Radyo ve TV'de eğitici çalışmalara yönelik programlara yer verilmelidir.

13. Başarılı çalışmalar ödüllendirilmelidir.

14. Müfettiş ve yöneticiler tarafından izlenmeli, gerekli rehberlik ve denetim yapılmalıdır.

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Arastırmanın bu bölümünde yapılan çalışmalar özetlenmiş, araştırma sonuçları açıklanmış ve öneriler geliştirilmiştir.

A. ÖZET

Eğitici çalışmalar ilk, orta, lise ve dengi okulardaki öğrencilerin, yeteneklerini geliştiren onlara gerekli bilgi ve alışkanlıklar kazandıran, topluluk halinde yaşama kurallarını öğrenmesini sağlayan, dersler dışında yapılması zorunlu faaliyetlerdendir. Bir okulun eğitim programında dersler kadar önemli olan bu çalışmalar, etkili uygulanmamakta, gereken önem verilmemekte ve amaçlarına ulaşmamaktadır.

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim okullarında yapılan eğitici çalışmaların genel bir değerlendirmesini yapmak, sorunları belirleyerek amaca uygun yapılmasına, geliştirilmesine katkıda bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Eğitici çalışmalar yönetmeliğinde belirlenen amaçlara ulaşılmaktamıdır?
2. Eğitici çalışmalar amaçlar doğrultusunda uygulanmaktamıdır?
3. Uygulamalarda karşılaşılan sorunlar nelerdir?

4. Eğitici çalışmalarla ilgili müfettis, yönetici, brans ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

Bu sorulara yanıt alabilmek için öncelikle konu ile ilgili yasal metinler incelenmiş, eğitici çalışmalarla ilgili yazılı kaynaklar taranmış, geliştirilen anket formu örnekleme oluşturan deneklere uygulanmış, elde edilen veriler analiz edilmiş, bulgular sunulmuş ve yorumlanmıştır.

B. SONUÇLAR

İlköğretim okullarında, eğitici çalışmaların değerlendirmesini yapmak amacıyla anket uygulanan 101 müfettis, 72 yönetici, 221 brans ve 261 sınıf öğretmenin görüşlerine göre sonuçlar dört başlıkta sunulmuştur.

1. Amaçlara İlişkin Sonuçlar

Eğitici çalışmalar sonucunda öğrenciler, yeteneklerini geliştirebilme, ferdi girişimde bulunabilme, yeni durumlara uyum sağlama, kendisine ve başkalarına güvenebilme, kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme, farklı görüş ve anlayışları hoşgörü ile karıştırayabilme, sosyal ilişkilerde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabilme, grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme, gruba karşı sorumluluk duyabilme, çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme davranışlarını orta derecede kazanmaktadırlar.

İlköğretim Okulları birinci kademedeki öğrenim gören öğrenciler kendilerini anlayabilme, planlı çalışabilme, boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme,

başkalarını dikkat ve istekle dinleyebilme, çevre sorunlarını çözücü nitelikte projeler geliştirebilme davranışını orta derecede, II kademede öğrenim gören öğrencilerin az derecede kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

İlköğretim okullarında yapılan eğitici çalışmalar amacına birinci kademede orta derecede ulaşırken, ikinci kademede az derecede ulaşmaktadır.

2. Uygulamalara İlişkin Sonuçlar

İlköğretim okullarında eğitici çalışmalara öğrenci seçiminde öğrenci ilgi ve isteklerine birinci kademede orta derecede, ikinci kademede çok derecede dikkate alındığı, özel yetenek gerektiren çalışmalara öğrenci seçiminde sınıf ve rehber öğretmen işbirliğinin orta derecede yapıldığı, her öğrencinin en az bir kolda görev almasına çok derecede önem verildiği, öğrenciler yetenekleri doğrultusunda bu çalışmalara birinci kademede orta derecede, ikinci kademede çok derecede teşvik edildiği, öğrencilerin eğitici kollarda aktif olarak orta derecede görev aldığı ve eğitici kol raporlarının hazırlanmasına orta derecede katıldığı, eğitici kol etkinliklerinin okul çevresinde orta derecede duyurulduğu, başarılı olan öğrencilerin az derecede ödüllendirildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

3. Uygulamalarda Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Sonuçlar

İlköğretim okullarında okul yönetiminin eğitici çalışmalara orta derecede yardımcı olduğu, bu çalışmalar için

yer ve zaman sorunu ile orta derecede karşılaşıldığı, çalışmaların yürütülmesi sırasında ilgili yayınlara ve araç-gerece birinci kademede orta derecede, ikinci kademede çok derecede ihtiyaç duyulduğu, parasal sorunların çözümünde eğitsel kol etkinliklerinden gelir elde etme ve kooperatif gelirlerinden yararlanmanın az derecede gerçekleştiği, bu çalışmaların diğer derslerle bağlantısının birinci kademede orta, ikinci kademede ise az derecede kurulabildiği, bu çalışmaların öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği görüşüne tüm deneklerin orta derecede katıldığı, eğitsel kol raporlarının hazırlanışında eski raporlardan yararlanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

4. Görüş ve Önerilere İlişkin Sonuçlar

İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin eğitici çalışmalar konusunda orta derecede yeterli olduğu, bu çalışmalar için öğretmenlere ayrı ücret ödenmesi gerektiği, bu çalışmaların gerekliliği görüşüne ilgililerin orta derecede katıldığı, yöneticilerin yeterli desteği orta derecede sağladığı, müfettişlerin gerekli denetim ve rehberliği az derecede gerçekleştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

C. ÖNERİLER

Arastırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Eğitici çalışmaların amaçları, diğer derslere olumlu etkileri konusunda müfettiş, yöneticiler ve öğretmenler

bilgilendirilmeli, öğrencilerin yararına olan amaçları doğrultusunda gerekli davranışlar kazandırılmalıdır.

2. Eğitici kollara öğrenci seçiminde öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri dikkate alınmalı, özel yetenek gerektiren çalışmalarda sınıf ve rehber öğretmenler işbirliği yapmalı, öğrenciler yetenekleri doğrultusunda teşvik edilmelidir.

3. Öğrenciler en az bir kolda görev alarak aktif biçimde çalışmalarını sağlanmalı, eğitici kol raporlarının hazırlanması dahil tüm çalışmalarda öğrenciler görev almalı, eski raporlar aynen tekrar edilmemelidir.

4. Eğitici çalışmalarla ilgili etkinlikler okul içinde ve okul çevresinde duyurulmalı, başarılı öğrenciler ödüllendirilmelidir.

5. Bu çalışmalarda okul yönetimi, öğretmen ve öğrencilere gerekli yardımı yapmalı, çalışmalar için gerekli ortamı hazırlamalıdır.

6. Eğitici çalışma uygulamaları için diğer dersler gibi ders programı içine alınarak, ya da hafta sonu gibi uygun zamanlar ayrılarak zaman sorununa çözüm getirilmeli, ders saati dışında uygun zaman ayrıldığında ise öğretmenler için ayrı bir ücret ödenmelidir.

7. Eğitici çalışmalar için ihtiyaç duyulan yayınların hazırlanmasında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

8. Eğitici çalışmalarda kullanılacak araç ve gereç alımı için gerekli parasal kaynaklar için eğitici kol faaliyetleri ve kooperatif gelirlerinden yararlanılmalıdır.

9. Eğitici kollarda görev alacak rehber öğretmenler konu ile ilgili hizmetici kurslardan geçirilmelidir.

10. İlkretim Mufettişleri eğitici kol çalışmalarının denetimi ve rehberliğine ağırlık vermeli, mümkün olduğunca uygulamaları izlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akhun, İlhan. İstatistiklerin Manidarlığı ve Örneklem.
Ankara, 1988.
- Temel İstatistiksel Kavramlar. Ankara, 1989.
- Akyüz, Yahya. Türk Eğitim Tarihi. A.Ü. Eğitim Fakültesi
Yayınları, No:160, Ankara, 1989.
- Aslantas, Ömer. "İlkokullarda Eğitici Kol Çalışmalarında
Karşılaşılan Sorunlar" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans
Tezi). Çukurova Üniversitesi, 1989.
- Başar, Hüseyin. "Okul Yöneticisinin Denetim Görevleri"
(Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, 1981.
- Bedik, Türkan. Eğitimde Arayışlar. I.Sempozyum Bildiri
Metinleri. İstanbul, 1991.
- Binbaşoğlu, Cavit. "Ders Dışı Etkinliklerin Niteliği, Önem
ve Değeri". Çağdaş Eğitim. Şubat, 1986.
- "Öğrenci Yönetimini Gerçekleştirecek Örgüt Biçimleri".
Çağdaş Eğitim. Aralık, 1977.
- Bursalıoğlu, Ziya. Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulamalar.
Pegem Yayınları. No:1. Ankara, 1991.
- Büyüksık, Mustafa. "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik
Etkinliklerini Gerçekleştirme.Dereceleri"
(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). A.Ü. Sosyal
Bilimler Enstitüsü Ankara, 1989.
- Büyükkaragöz, Savaş. "Temel Eğitim II. Kademe Bağımsız
Ortaokul ve Orta Öğretim Kurumlarında Sınıf
Öğretmenliği ile Ders Dışı Eğitici Çalışmaların

- Değerlendirilmesi" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, 1985.
- "İlkokul Programı ve Demokrasi". Milli Eğitim Dergisi.
Sayı.100, Ankara, 1990.
- Demokrasi Eğitimi. Türk Eğitim Derneği Vakfı
Yayınları. Ankara, 1990.
- Cicioğlu, Hasan. Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Orta Öğretimin
Tarihi Gelişimi. D.T.C.F. Yayınları. Ankara, 1982.
- Demirbaş, Mehmet. "Eğitsel Çalışmalar Üzerine". Çağdas
Eğitim. Ankara, Haziran, 1983.
- Demirtaş, Abdullah. "Okullarda Ders Dışı Eğitici Çalışmalar-
ının Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimindeki Rolü".
Çağdas Eğitim. Ankara, Haziran, 1988,
- Ertürk, Selahattin. Eğitimde Program Geliştirme. Ankara,
1973.
- Ekemen, Cevdet. Hüseyin Yıldırım. Öğretmen Rehberi. Ayyıldız
Matbaası. Ankara, 1962.
- Fidan, Nurettin. Münire Erden. Eğitim Bilimine Giriş.
Kadioğlu Matbaası. Ankara, 1986.
- Güleryüz, Hasan. "Eğitici Çalışmalar". Öğretmen Dünyası.
Ankara, Nisan, 1988.
- Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma İstatistiksel Teknikleri.
Ankara, 1991.
- Kısakürek, A.Mehmed. "Çocuk ve Eğitsel Uğraşlar". A.Ü. Eğitim
Fakültesi. Dergisi. Ankara, 1979.
- KÜLTÜR Bakanlığı. Köy Mektepleri Müfredat Programı. Devlet
Basımevi. İstanbul, 1938.

- Milli Eğitim Bakanlığı. İlkokul Klavuzu. 1983.
- İlkokul Programı. 1968.
- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. 1992.
- "Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği". 1964.
- "İlkokul Yönetmeliği". 1972.
- "Temel Eğitim II. Kademe Haftalık Ders Dağıtım Cizelgesi". 1975.
- "İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği". 1976.
- "İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği. 1983.
- "Okul Kooperatifleri Anasözleşmesi. 1983.
- "Spor Kolu Yönetmeliği" 1981.
- "Sivil Savunma Kolu Yönetmeliği". 1989.
- İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar. Ek Yönetmelik. 1985.
- Odabaşı, Seyda. "Eğitsem Etkinliklerin İlkokul 1. Sınıf Öğrencilerinde İlkokuma-Yazma Becerilerine Etkisi" (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. 1988.
- Öğretmen Dünyası. "Ders Dışı Etkinlikler ve Demokrasi Eğitimi". Öğretmen Dünyası, Aralık, 1986.
- Önder, Enver. "Eğitici Çalışmalar". Çağlar İlköğretim Okulu Dergisi. Ankara, Ekim-Kasım, 1983.
- Özcelik, Durmuş Ali. Ölçme ve Değerlendirme. Ö.S.Y.M. Yayınları. Ankara, 1981.

- Özalp, Resat. Aydoğan AtaÜnal. Türk Eğitim Sistemi Düzenleme ve Teşkilat. M.E.B. Yayınları. İstanbul, 1977.
- Özgen, Bekir. "Çağdaş Eğitimde Öğrenci ve Türkiye Boyutu". A.B.C. Dergisi. Ankara, Ocak, 1993.
- Tan, Hasan. Rehberliğin Esasları. Ankara, 1969.
- Taş, Zeynel. "Okullarda Eğitimsel Kol Etkinlikleri". Öğretmen Dünyası. Aralık, 1986.
- Tekışık, H.HÜSNÜ. E.Ünal Karabıyık. Milli Eğitimle İlgili Kanunlar. IX. Baskı. Üner Yayınları. 1990.
- Tezcan, Mahmut. Eğitim Sosyolojisi. Olguç Matbaası. Ankara, 1988.
- Varış, Fatma. Program Geliştirme. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:157. Ankara, 1988.
- Yavuzer, Haluk. Çocuk Psikolojisi. Remzi Kitabevi. İstanbul, 1987.

SUMMARY

The most important three tasks of the education are social, political and economic. Education makes one person social, transforms he/she in to a conscious citizen and rises he/she to the best productive and consumptive level.

School is a real community. In a school, one should apply an educational periot that will ensure the students to live in the community's life. During the courses, their skill should be increased, necessary knowledge and habits should be applied and more over one should tell them what the freedom is.

Today's educational conception is based on the complete development and harmony of the students. Educational out of courses activities that are as important as the courses in the educational program, are not applied adequately in the schools.

Some of the reasons for not adequate application of the educational activities are; excessive population of the classes burden of the courses, lack of interest of some teachers to these activities, limits of the place, time, equipment and finencial sources.

The aim of this inquiry is to make a general evolution of the educational works in the premier schools, to point out the problems and to find out the solutions.

In this inquiry, the opinions of the 101 premier school inspectors charged in the city of Ankara, 72 directors charged in the 16 premier schools which are chosen equally among the central districts, 221 branch teachers and 261 class teachers, are taken.

The results are as follows:

1. The aims of the educational studies are attained moderately.

2. The applications are realized in low or medium level.

3. Sources such as time, money, equipment and concerning publications are mostly required.

4. In this subject, teachers are efficient and directors are helpful moderately, moreover, controls of the premier school inspectors are realized at medium level and they never make the necessary guidance.

As a conclusion, to reach to the targets determined in the educative works, the deficiencies in the application and the factors preventing success in the application should be reexamined by the cooperation of the directors and teachers and the applications for the realization of the target should be emphasized.

EK.1

Milli Eğitim Müdürlüğü'ne
Ankara

A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans
Öğrencisiyim. "İlköğretim Okullarında Eğitimci Çalışmaların
Değerlendirilmesi" Konulu Tez çalışması için aşağıdaki
belirtilen İlköğretim okullarında görev yapan Yönetici ve
Öğretmenlere Anket uygulamak istiyorum.

Gereğini saygı ile arz ederim.

2.5.1994

GÜlsün Şahan

Adres: :

Nazife Hatun İlkokulu
Müdür Yardımcısı
Altındağ

Anket Uygulaması Yapılacak İlköğretim Okulları:
Altındağ:

1. Ulubey İlköğretim
2. Battalgazi İlköğretim
3. 13 Ekim İlköğretim

Çankaya:

1. Gökay İlköğretim
2. Kütükcü Alibey İlköğretim

Etimesgut:

1. Nurettin Ersin İlköğretim
2. Zekiye GÜDÜLLÜOĞLU İlköğretim

Sincan:

1. Altınordu İlköğretim

Keçiören:

1. Satuk Buğra İlköğretim
2. Saray İlköğretim
3. Atapark İlköğretim

Mamak:

1. Çiğiltepe İlköğretim
2. Dostlar İlköğretim

Yenimahalle:

1. Çağlar İlköğretim
2. MUJGAN Karacalı İlköğretim
3. Anadolu İlköğretim

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN
ÖĞRETMENLER İÇİN ANKET FORMU**

İlköğretim Okullarında Eğitici Kol Çalışmaları; 6.6.1983 tarih ve 2140 sayılı Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğine göre yapılmaktadır.

Eğitici Çalışmalar, okul içinde ve dışında her türlü imkândan yararlanılarak eğitici kollar vasıtasıyla yürütülür denilmektedir.

Bu araştırmanın amacı Eğitici Kol Çalışmalarında da karşılaşılan sorunları ortaya çıkarmak. bu çalışmaların amaca uygun yapılabilmesi için görüş ve öneriler ortaya koymaktır.

Bu anket araştırmacının "İlköğretim Okullarında Eğitici Çalışmaların Değerlendirilmesi" konulu Yüksek Lisans Tezine veri toplamak için, İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerle, İlköğretim müfettişlerinin Eğitici kol çalışmasına ilişkin görüş ve önerilerini elde etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Ankette vereceğiniz yanıtlar yalnız bu araştırmanın amacına uygun olarak kullanılacak, bunun dışında hiçbir kişi yada kuruma verilmeyecektir.

Sizden istenilen her soru için yalnızca bir seçenek işaretlemenizdir.

Değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Gülsün Şahan
Nazife Hatun İlkokulu
Müdür Yardımcısı
(A.Ü. Sos. Bil. Ens. Yük. Lis. Öğrencisi)

BÖLÜM I
KİŞİSEL BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz

- a. Kadın
 b. Erkek

2- Meslekteki kıdeminiz

- a. 1-4 Yıl
 b. 5-9 Yıl
 c. 10-14 Yıl
 d. 15-19 Yıl
 e. 20 Yıl

3- Mezun olduğunuz okul

- a. Öğretmen Okulu
 b. Eğitim Önlisans
 c. Eğitim Yüksek Okul
 d. Eğitim Fakültesi
 e. Diğer

4- Bulduğunuz okulda kaç yıldır görev yapıyorsunuz? (Bu soru sadece öğretmenler ve yöneticiler tarafından işaretlenecektir.)

- a. 1-4 Yıl
 b. 5-9 Yıl
 c. 10-14 Yıl
 d. 15-19 Yıl
 e. 20 Yıl

5- Branşınız (Bu soru sadece öğretmenler tarafından işaretlenecektir.)

- a. Sınıf Öğretmeni
 b. Edebiyat-Türkçe
 c. Sosyal Bilgiler
 d. Fen Bilgisi-Matematik
 e. Yabancı Dil
 f. Güzel Sanatlar.(Müzik, Resim, Beden eğitimi)
 g. Din Kültürü ve Ahlâk

6- Bulduğunuz okulda hangi eğitici kolda görevlisiniz? (Bu soru sadece öğretmenler tarafından işaretlenecektir.)

- a. Sağlık ve Temizlik Kolu
 b. Kültür, Edebiyatı Yayın Kolu
 c. Müsamere ve Temsil Kolu
 d. Kızılay Kolu
 e. Spor Kolu
 f. Gezi ve İnceleme Kolu
 g. Başka

7- Yönetici olarak kaç yıldır görev yapıyorsunuz? (Bu soru sadece yöneticiler tarafından işaretlenecektir.)

- a. 1-4 Yıl
 b. 5-9 Yıl
 c. 10-14 Yıl
 d. 15-19 Yıl
 e. 20 Yıl

8- Müfettiş olarak kaç yıldır görev yapıyorsunuz? (Bu soru sadece müfettişler tarafından işaretlenecektir.)

- a. 1-4 Yıl
 b. 5-9 Yıl
 c. 10-14 Yıl
 d. 15-19 Yıl
 e. 20 Yıl

BÖLÜM II

EĞİTİCİ ÇALIŞMALARIN AMAÇLARI

Bu bölümde Eğitimci Çalışmaların amacına ulaşma derecesi ili ilgili sorular yer almaktadır.

Eğitimci çalışmalarla öğrencilerin;

	Hiç	Az	Orta	Çok	Pekçok
9- Kendilerini anlayabilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
10- Yeteneklerini geliştirebilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
11- Planlı çalışma davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
12- Ferdi girişimde bulunabilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
13- Yeni durumlara uyum sağlama davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
14- Kendine güvenebilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
15- Başkalarına güvenebilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
16- Boş zamanlarını yararlı bir şekilde değerlendirebilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
17- Başkalarını dikkat ve istekle dinleyebilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
18- Kendi görüşlerini başkalarına etkili bir şekilde anlatabilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
19- Farklı görüş, anlayış ve çalışmalar hoşgörü ile karşılayabilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
20- Sosyal ilişkilerde anlayışlı, saygılı ve ölçülü olabilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
21- Grupça verilen görevleri tamamlamak için istekli çalışabilme alışkanlığı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
22- Gruba karşı sorumluluk duyabilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
23- Çevresindeki sorunlarla ilgilenebilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()
24- Çevre sorunlarını çözücü nitelikte projeler geliştirebilme davranışı kazanma derecesi	()	()	()	()	()

BÖLÜM III EĞİTİCİ KOL ÇALIŞMALARININ UYGULANMASI

Bu bölümde eğitici kol çalışmalarının okullarda uygulanmasına ilişkin sorular yer almaktadır.

Eğitici kol çalışmalarında;

	Hiç	Az	Orta	Çok	Pekçok
25- Eğitici kollara öğrenci seçiminde öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerinin dikkate alınma derecesi	()	()	()	()	()
26- Özel yetenek gerektiren eğitici kollara öğrenci seçiminde sınıf ve rehber öğretmenlerin işbirliği yapma derecesi	()	()	()	()	()
27- Her öğrencinin en az bir kolda görev almasına önem verilme derecesi	()	()	()	()	()
28- Öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda eğitici kollara teşvik edilme derecesi	()	()	()	()	()
29- Öğrencilerin eğitici kollarda faal olarak görev alma derecesi	()	()	()	()	()
30- Eğitici kol raporlarının hazırlanışında öğrencilerin katılma derecesi	()	()	()	()	()
31- Eğitici kol çalışmalarının okul çevresinde duyurulma derecesi	()	()	()	()	()
32- Eğitici kol çalışmalarında başarılı olan öğrencilerin ödüllendirilme derecesi	()	()	()	()	()

BÖLÜM IV EĞİTİCİ KOL ÇALIŞMALARININ UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Bu bölümde Eğitici Kol Çalışmalarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlarla ilgili sorular yer almaktadır.

	Hiç	Az	Orta	Çok	Pekçok
33- Eğitici kol çalışmalarında okul yönetiminin yardımcı olma derecesi	()	()	()	()	()
34- Bu çalışmalar için okulda yer bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi	()	()	()	()	()
35- Bu çalışmalar için yeterli zaman bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi	()	()	()	()	()

- 36- Bu çalışmaların yürütülmesinde ilgili yayınlara ihtiyaç duyulma derecesi () () () () ()
- 37- Bu çalışmalarda gerekli araç, gereç bulamama sorunu ile karşılaşılma derecesi () () () () ()
- 38- Parasal sorunların okul çevresinde yapılacak eğitici kol etkinliklerinin geliri ile çözüme yoluna gidilme derecesi () () () () ()
- 39- Parasal sorunların okul kooperatifi geliri ile çözüme yoluna gidilme derecesi () () () () ()
- 40- Bu çalışmalarla diğer derslerin bağlantısının kurulabilme derecesi () () () () ()
- 41- Bu çalışmaların öğrencilerin ders başarılarını olumlu yönde etkilediği görüşüne ilgililerin katılma derecesi () () () () ()
- 42- Eğitici kol raporlarının hazırlanışında eski raporlardan yararlanılma derecesi () () () () ()

BÖLÜM V EĞİTİCİ KOL ÇALIŞMALARI İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Bu bölümde Eğitici kol çalışmalarını ile ilgili görüş ve önerilerinize ilişkin sorulara yer verilmiştir. Ayrıca eklemek istediğiniz görüş ve önerilerinizi maddeler halinde sayfanın arka yüzüne yazınız.

Hıç Az Orta Çok Pekçok

- 43- Eğitici kol çalışmalarında öğretmenlerin yeterli olduğu görüşüne katılma derecesi () () () () ()
- 44- Eğitici kol çalışmaları için ayrı bir ücret ödenmesi gerektiği görüşüne katılma derecesi () () () () ()
- 45- Eğitici kol çalışmalarının gerekliliği görüşüne ilgililerin katılma derecesi () () () () ()
- 46- Yöneticilerin eğitici kol çalışmalarına yeterli destek sağladığı görüşüne katılma derecesi () () () () ()
- 47- Müfettişlerin eğitici kol çalışmalarını gerektiği biçimde denetledikleri görüşüne katılma derecesi () () () () ()
- 48- Müfettişlerin eğitici kol çalışmalarını ile ilgili gerekli rehberliği yaptıkları görüşüne katılma derecesi () () () () ()

Teşekkürler (!)

DENEKLERİN AMAÇLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yöneticiler (n = 72)

Branş Öğretmenleri (n = 221)

Sınıf Öğretmenleri (n = 261)

Müşettigiler (n = 101)

	Müşettigiler (n = 101)					Yöneticiler (n = 72)					Branş Öğretmenleri (n = 221)					Sınıf Öğretmenleri (n = 261)				
	Hif	2	Orta	4	Pekgok	Hif	2	Orta	4	Pekgok	Hif	2	Orta	4	Pekgok	Hif	2	Orta	4	Pekgok
1. f %	1	29	45	26	0	5	23	27	16	1	16	107	75	23	2	8	69	113	60	11
	99	28.71	44.55	25.74	0	6.94	31.94	37.50	22.22	1.39	7.24	48.42	33.03	10.41	0.90	3.07	3.07	43.30	22.99	4.21
2. f %	2	30	48	20	1	4	20	30	18	0	14	87	84	30	6	3	69	106	72	11
	1.98	29.70	47.52	19.80	.99	5.56	27.78	41.67	25.00	.00	6.33	38.33	38.01	13.57	2.71	1.15	26.44	40.60	27.59	4.21
3. f %	2	30	50	17	2	4	17	36	14	1	24	91	72	28	6	12	66	109	65	9
	1.98	29.70	49.50	16.83	1.98	5.56	23.61	50.00	19.44	1.39	10.86	41.18	32.58	12.67	2.71	4.60	25.29	41.7	24.90	3.45
4. f %	3	28	46	22	2	3	22	25	16	6	12	69	88	44	8	10	57	105	75	17
	2.97	27.72	45.54	21.78	1.98	4.17	30.56	34.72	22.22	8.33	5.42	31.22	39.82	19.91	3.62	3.83	21.84	40.23	27.59	6.51
5. f %	1	24	56	19	1	2	21	33	15	1	13	77	92	33	6	11	41	118	79	12
	.99	23.76	55.45	18.81	.99	2.78	29.17	45.83	20.83	1.39	5.88	34.84	41.63	14.93	2.71	4.21	15.75	45.21	30.27	4.60
6. f %	0	22	49	25	5	1	20	28	20	3	12	64	94	42	9	9	42	96	89	25
	.00	21.78	48.51	24.75	4.95	1.39	27.78	38.99	27.78	4.17	5.43	28.96	43.53	19.00	4.0	3.45	16.09	36.78	34.10	9.58
7. f %	3	25	47	24	2	2	14	38	15	3	15	71	96	35	4	9	58	101	85	8
	2.97	24.75	46.53	23.76	1.98	2.78	19.44	52.78	20.83	4.17	6.79	32.13	43.44	15.84	1.81	3.45	22.22	38.70	32.57	3.07
8. f %	3	27	40	27	4	7	26	19	17	3	25	95	60	35	6	9	60	111	69	12
	2.97	26.73	39.60	26.73	3.96	9.72	36.11	26.39	23.61	4.17	11.31	42.99	27.25	15.84	2.71	3.45	22.99	42.53	26.44	4.60
9. f %	1	30	46	19	5	3	17	36	15	1	24	92	70	35	8	12	65	114	59	11
	.99	29.70	45.54	18.81	4.95	4.17	23.61	50.00	20.83	1.39	10.86	41.63	31.67	15.84	3.62	4.60	24.90	43.68	22.61	4.21
10. f %	2	30	42	23	4	4	17	35	14	2	16	95	72	29	9	13	60	109	68	11
	1.98	29.70	41.58	22.77	3.96	4.56	23.61	48.61	15.44	2.78	7.24	42.99	32.58	13.12	4.07	4.98	22.99	41.76	26.05	4.21
11. f %	1	26	44	26	4	6	17	33	14	2	19	84	81	32	5	9	65	108	66	13
	.99	25.74	43.56	25.74	3.95	8.33	23.61	45.83	15.44	2.78	8.60	38.01	36.65	14.48	2.26	3.45	24.90	41.38	25.29	4.98
12. f %	0	18	55	24	4	2	14	31	21	4	16	66	93	38	8	6	46	116	79	14
	.00	17.82	54.46	23.76	3.95	2.78	19.44	43.06	29.17	5.56	7.24	29.86	42.08	17.19	3.62	2.30	17.62	44.44	30.27	5.36
13. f %	1	23	46	27	4	1	15	29	26	1	12	63	92	45	9	9	34	99	99	20
	.99	22.77	45.54	26.73	3.96	1.39	20.83	40.28	36.11	1.39	5.43	28.51	41.63	20.36	4.07	3.45	13.03	37.93	37.93	7.66
14. f %	0	27	47	28	4	2	19	25	24	2	12	72	83	43	11	8	46	109	84	14
	.00	21.78	46.53	27.72	3.96	2.78	26.39	34.72	33.33	2.78	5.43	32.58	37.56	19.46	4.98	3.07	17.62	41.76	32.18	5.36
15. f %	2	20	53	23	3	3	18	36	12	3	18	82	79	35	7	13	63	102	68	15
	1.98	19.80	52.48	22.77	2.97	4.17	25.00	50.00	16.67	4.17	8.14	37.10	35.75	15.84	3.17	4.98	24.14	39.08	26.05	5.75

EK 4.

DENEKLERİN UYGULAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
Müşettişler (n=101) Yöneticiler (n=72)

		Müşettişler (n=101)					Yöneticiler (n=72)				
		Hiç 1	2	Orta 3	4	Pekçok 5	Hiç 1	2	Orta 3	4	Pekçok 5
1.	f	2	31	48	17	3	5	10	19	29	9
	%	1.98	30.69	47.52	16.83	2.97	6.94	13.89	26.39	40.28	12.50
2.	f	10	30	50	11	0	4	10	27	22	9
	%	9.90	29.70	49.50	10.89	.00	5.56	13.89	37.50	30.56	12.50
3.	f	6	24	47	21	3	2	6	9	40	15
	%	5.94	23.76	46.53	20.79	2.79	2.78	8.33	12.50	55.56	20.83
4.	f	3	34	42	22	0	1	17	15	32	7
	%	2.97	33.66	41.58	21.78	.00	1.39	23.61	12.50	44.44	9.72
5.	f	5	34	48	13	1	1	17	24	25	5
	%	4.95	33.66	47.52	12.87	.99	1.39	23.61	33.33	34.72	6.94
6.	f	9	38	41	13	0	6	14	26	25	1
	%	8.91	37.62	40.59	12.87	.00	8.33	19.44	36.11	34.72	1.39
7.	f	11	44	34	11	1	6	19	27	17	3
	%	10.89	43.56	33.66	10.89	.99	8.33	26.39	37.50	23.61	4.17
8.	f	7	42	40	12	0	7	15	23	19	8
	%	6.93	41.58	39.60	11.88	.00	0.72	20.83	31.94	26.39	11.11

Branş Öğretmenleri (n=221) Sınıf Öğretmenleri (n=261)

		Branş Öğretmenleri (n=221)					Sınıf Öğretmenleri (n=261)				
		Hiç 1	2	Orta 3	4	Pekçok 5	Hiç 1	2	Orta 3	4	Pekçok 5
1.	f	14	45	85	61	16	7	45	81	96	32
	%	6.33	20.36	38.46	27.60	7.24	2.68	17.24	31.03	36.78	12.26
2.	f	15	40	98	54	14	20	60	98	69	14
	%	6.79	18.10	44.34	24.43	6.33	7.66	22.99	37.55	26.44	5.36
3.	f	2	17	45	97	60	5	37	60	107	52
	%	.90	7.69	20.36	43.89	27.15	1.92	14.18	22.99	41.00	19.92
4.	f	9	45	91	56	18	11	26	97	95	31
	%	4.07	20.36	41.18	26.24	8.14	4.21	9.96	37.16	36.78	11.88
5.	f	9	72	95	39	6	4	45	106	84	22
	%	4.07	32.58	42.99	17.65	2.71	1.53	17.24	40.61	32.18	8.43
6.	f	28	69	91	27	6	25	64	107	55	10
	%	12.67	31.22	41.18	12.22	2.71	9.58	24.52	41.00	21.07	3.83
7.	f	38	66	78	31	8	36	81	95	42	7
	%	17.19	29.86	35.29	14.03	3.62	13.79	31.03	36.40	16.09	2.68
8.	f	37	74	66	30	14	54	74	79	43	11
	%	16.74	33.48	29.86	13.57	6.33	20.69	28.35	30.27	16.48	4.21

EK 5
DENEKLERİN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Müfettişler (n=101)

Yöneticiler (n=72)

		Müfettişler (n=101)					Yöneticiler (n=72)				
		Hiç		Orta		Pekçok	Hiç		Orta		Pekçok
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.	f	11	31	48	10	1	2	7	16	35	12
	%	10.89	30.69	47.52	9.90	.99	2.78	9.72	22.22	48.61	16.67
2.	f	5	15	38	26	17	9	11	22	21	9
	%	4.95	14.85	37.62	25.74	16.83	12.50	15.28	30.56	29.17	12.50
3.	f	6	11	37	26	21	8	9	18	25	12
	%	5.94	10.89	36.63	25.74	20.79	11.11	12.50	25.00	34.72	16.67
4.	f	2	22	31	33	13	2	7	20	29	14
	%	1.98	21.78	30.69	32.67	12.87	2.78	9.72	27.78	40.28	19.44
5.	f	0	14	34	34	19	2	15	21	26	8
	%	00	13.86	33.66	33.66	18.81	2.78	20.83	29.17	36.11	11.11
6.	f	14	19	45	18	5	17	18	19	15	3
	%	13.86	18.81	44.55	17.82	4.95	23.61	25.00	26.39	20.83	4.17
7.	f	12	33	36	18	2	24	21	16	9	2
	%	11.88	32.67	35.64	17.82	1.98	33.33	29.17	22.22	12.50	2.78
8.	f	13	30	45	11	2	5	14	35	14	4
	%	12.87	29.70	44.55	10.89	1.98	6.94	19.44	48.61	19.44	5.76
9.	f	11	32	41	15	2	1	13	28	22	8
	%	10.89	31.68	40.59	14.85	1.98	1.39	18.06	38.89	30.56	11.11
10.	f	4	34	36	20	7	4	10	23	24	11
	%	3.96	33.60	35.64	19.80	6.93	5.56	13.83	31.94	33.33	15.28

Branş Öğretmenleri (n=221) Sınıf Öğretmenleri (n=261)

		Branş Öğretmenleri (n=221)					Sınıf Öğretmenleri (n=261)				
		Hiç		Orta		Pekçok	Hiç		Orta		Pekçok
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1.	f	16	50	95	52	8	32	62	92	57	18
	%	7.24	22.62	42.99	23.53	3.62	12.26	23.75	35.25	21.84	6.90
2.	f	35	50	45	56	35	45	76	63	44	33
	%	15.84	22.62	20.36	25.34	15.84	17.24	29.12	24.14	16.86	12.64
3.	f	26	48	53	57	37	29	69	76	56	31
	%	17.76	21.72	23.98	25.79	16.74	11.11	26.44	29.12	21.46	11.88
4.	f	11	37	66	69	38	9	39	69	102	42
	%	4.98	16.74	29.86	31.22	17.19	3.45	14.94	26.44	39.08	16.09
5.	f	13	34	56	73	43	19	40	73	81	38
	%	5.88	15.38	26.24	33.03	19.46	7.28	15.33	27.97	27.87	14.56
6.	f	63	65	46	29	18	72	60	73	40	16
	%	28.51	29.41	20.81	13.12	8.14	27.59	22.99	27.97	15.33	6.13
7.	f	40	57	47	18	9	98	71	57	28	7
	%	40.72	25.79	11.27	8.14	4.07	137.55	27.20	21.84	10.73	2.68
8.	f	39	84	64	26	8	29	74	100	48	10
	%	17.65	38.01	29.86	11.76	3.62	11.11	28.35	38.31	18.39	3.83
9.	f	27	40	74	37	13	19	55	99	71	17
	%	12.27	31.67	33.48	16.74	5.88	7.28	21.07	37.93	27.20	6.51
10.	f	12	47	71	71	20	10	36	91	82	37
	%	5.43	21.27	32.13	32.13	9.05	3.83	13.74	34.87	35.25	12.26

EK-6

DENEKLERİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Müfettişler (n=101)						Yöneticiler (n=72)						
		Hiç		Orta		Pekçok		Hiç		Orta		Pekçok
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
1.	f	3	37	52	7	2		4	16	32	15	5
	%	2.97	36.63	51.49	6.93	1.98		5.56	22.22	44.44	20.83	6.94
2.	f	4	16	36	31	14		4	7	10	32	19
	%	3.96	15.84	35.64	30.69	13.86		5.56	9.72	13.89	44.44	26.39
3.	f	2	25	43	17	14		4	7	24	18	19
	%	1.98	24.75	42.57	16.83	13.86		5.56	9.72	33.33	25.00	26.39
4.	f	19	24	41	13	4		4	10	21	25	12
	%	18.81	23.76	40.59	12.87	3.96		5.56	13.89	29.17	34.72	16.67
5.	f	2	34	36	24	5		8	28	20	12	4
	%	11.11	38.89	27.78	16.67	5.56		11.11	38.99	27.78	16.67	5.56
6.	f	2	29	34	31	5		13	29	20	6	4
	%	1.98	28.71	33.65	30.69	4.95		18.06	40.28	27.78	8.33	5.56

Branş Öğretmenleri (n=221) Sınıf Öğretmenleri (n=261)

Branş Öğretmenleri (n=221)						Sınıf Öğretmenleri (n=261)						
		Hiç		Orta		Pekçok		Hiç		Orta		Pekçok
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
1.	f	12	69	91	39	10		18	66	115	50	12
	%	5.43	31.22	41.18	17.65	4.52		6.90	25.29	44.06	19.16	4.60
2.	f	12	16	57	65	71		33	48	54	67	59
	%	5.43	7.24	25.79	29.41	32.13		12.64	18.39	20.69	25.67	22.61
3.	f	15	45	70	53	36		16	56	80	65	44
	%	6.79	21.27	31.67	23.98	16.29		6.13	21.46	30.65	24.90	16.85
4.	f	27	45	96	38	15		36	73	85	47	20
	%	12.22	20.36	43.44	17.19	6.79		13.79	27.97	32.57	18.01	7.66
5.	f	48	65	71	31	6		58	76	79	33	15
	%	21.72	29.41	32.13	14.03	2.71		22.22	29.12	30.27	12.64	5.75
6.	f	85	71	42	15	8		104	85	46	20	6
	%	38.46	32.13	19.00	6.79	3.62		39.85	32.57	17.62	7.66	2.30